

Projectenboek

Vitamine

Onze ambitie is om de komende jaren zowel de openbare ruimte als het private domein fors te vergroenen. Het groenplan Vitamine G verwoordt de ambitie tot en met 2030. Vanuit Vitamine G, maar ook de Uitvoeringsagenda Klimaatbestendig Groningen zijn tientallen maatregelen, projecten en beleidsvoornemens te benoemen die bijdragen aan het behalen van onze ambitie.

We leggen de focus in dit uitvoeringsplan met name op 2021 en 2022. Tevens geven we een doorkijk voor de periode 2023 t/m 2025. We laten voor deze jaren zien welke werkzaamheden wij gaan oppakken waarbij we voornamelijk richten op de uitvoering. We voegen daarmee daad bij het woord. Dit uitvoeringsplan geeft dus aan wat we extra gaan doen om de gemeente groener, klimaatbestendiger en biodiverser te maken.

Bestaande en nieuwe projecten

De doelstellingen uit het groenplan realiseren we door zowel nieuwe projecten op te starten als bestaande projecten uit te voeren. Voor vele bestaande projecten is reeds besluitvorming geweest en zijn vaak ook al middelen gereserveerd. Via dit uitvoeringsplan begroten we middelen voor de uitvoering van nieuwe projecten. De status van een project of maatregel geven we weer met een kleurarcering.

Het projectenboek bevat een overzicht van alle projecten. Voor elk project is aangegeven of het een groen, geel of wit project is. Alle geel gearceerde projecten zijn opgenomen in de uitvoeringsplannen van 2021 t/m 2025. Alle projecten waarover al besluitvorming is geweest zijn groen gearceerd. Alle overige projecten zijn wit.

‘Groen’

Maatregelen waarover al een besluit is genomen. De financiering is geregeld, meestal via andere financieringsbronnen, soms via de eigen gelden uit het programma Leefkwaliteit.

‘Geel’

Maatregelen die in het kader van het groenplan Vitamine G worden voorgesteld. Met daarbij altijd geld gereserveerd vanuit het Programma Leefkwaliteit. Daarnaast kennen de meeste van deze maatregelen ook financiering vanuit andere programma's/gelden. Als er bedragen zijn benoemd dan gaat het hier altijd om geraamde bedragen. Per project is de dekkingsbron benoemd.

‘Wit’

De maatregelen die op het wensenlijstje staan. Deze maatregelen dragen bij aan het behalen van de doelstellingen uit het groenplan, maar middelen zijn op dit moment ontoereikend om deze uit te voeren.

Tevens hebben we van de verschillende gebiedsontwikkelingen en projecten in het kader van wijk- en dorpsvernieuwing een bondige toelichting gegeven. We proberen daarmee een zo compleet mogelijk beeld te geven van waar in de gemeente wordt gewerkt aan het realiseren van de vergroeningsambitie.

Aard en prioritering

We hebben een breed pakket van projecten en maatregelen op het oog om de doelstellingen uit het groenplan te realiseren. Dat brede pakket is terug te vinden in het bijlagenboek. Geld om alles direct te kunnen uitvoeren is er niet. Daarom hebben we een prioritering toegekend aan alle projecten en maatregelen. Die prioritering wordt in dit document weergegeven met een aantal groene sterren. Hoe meer sterren, des te hoger de prioriteit. De prioritering is tot stand gekomen door alle projecten en maatregelen op vier criteria te scoren. Dit zijn de volgende criteria met daar achter de scoremogelijkheden:

Criteria en scoremogelijkheden

1. Integraliteit van het project

aantal programma's gerelateerd aan het ruimtelijke domein waarmee een project het een raakvlak heeft.

2. Klimaatbestendig Groningen

het project draagt bij aan het oplossen van een urgente of ongewenste hittestress- of wateroverlastlocatie.

3. Realiseren SES (en toekomstige GES)

het project draagt bij aan het realiseren van de huidige Stedelijke Ecologische Structuur of de toekomstige Gemeentelijke Ecologische Structuur;

4. Gemeenschappelijke doelen landschap

het project draagt bij aan het behalen van doelen van landschapsorganisaties en heeft daarmee draagvlak.

5. Uitvoeringsgerichtheid

We willen de vergroening gaan realiseren. We vinden projecten waarbij de schop de grond in gaat belangrijker dan visie en ontwerp en beleidsontwikkeling.

6. Bijdrage van derden

fysieke projecten met betrokkenheid van inwoners en ondernemers, ook projecten waarbij op terreinen van derden een bijdrage aan de doelstellingen wordt geleverd.

Criterion	score
Integraliteit van een project	3 = \geq 4 programma's 2 = 2 of 3 programma's 1 = 1 programma
Klimaatbestendig Groningen	1 = wel een urgente of ongewenste locatie 0 = geen urgente of ongewenste locatie
Bijdrage aan SES en GES	1 = wel een bijdrage aan realisatie 0 = geen bijdrage aan realisatie
Gemeenschappelijke doelen landschap	1 = wel gemeenschappelijkheid 0 = geen gemeenschappelijkheid
Uitvoeringsgerichtheid	3 = uitvoeringsgericht 2 = visie en ontwerp 1 = beleid en onderzoek
Bijdrage van inwoners bij fysieke projecten	1 = wel een bijdrage 0 = geen bijdrage

In het projectenboek is een overzicht van alle maatregelen, projecten en beleidsvoornemens terug te vinden. Daar is ook de uitkomst van de weging aan de hand van bovenstaande criteria weergegeven.

We gebruiken de score om richting te geven aan de verdeling van de projecten en inzet van middelen over de komende jaren. Andere aspecten die invloed hebben zijn:

- De urgente locaties uit de Uitvoeringsagenda Klimaatbestendig Groningen zijn uiterlijk 2024 aangepakt. Deze locaties zullen dus voorrang krijgen in de planning van projecten.
- We combineren werk met werk waardoor een relatief laag scorend project eerder uitgevoerd kan worden dan een hoog scorend project.
- Projecten waar reeds besluitvorming is geweest zijn al in de tijd weggezet. Dit bepaald mede de capaciteit voor de inzet van andere projecten.

Projecten geclusterd per pijler groenplan Vitamine G

In het groenplan zijn zes thema's beschouwd. Het gaat om de thema's identiteit, natuur, gezondheid, klimaatadaptatie, CO2-opgave en voedsel & landbouw. Voor elk van deze thema's is een stand van zaken gegeven en de belangrijkste opgaven benoemd. Deze opgaven zijn doorvertaald naar het groenplan 2030: hoe ziet de gemeente er uit. Aan de hand van vier pijlers zijn de maatregelen en projecten verder gedefinieerd. De vier pijlers zijn:

1. Robuust groen netwerk
2. Aantrekkelijke en diverse parken
3. Gezonde woon-, werk- en winkelgebieden
4. Toekomstbestendig en toegankelijk landelijk gebied

Hieronder worden de vier volgende paragrafen de projecten per pijler beschreven die we gaan oppakken. We starten met projecten die uitvoering geven aan de hoofdtakstelling. Bij projecten hebben we ook een aantal symbolen toegevoegd. Deze symbolen zijn hieronder toegelicht.

1/10

De score van een project. Deze kan variëren van 1 tot en met 10 sterren. Hoe hoger het cijfer, hoe hoger de prioriteit.

Het project maakt onderdeel uit van het openingsbod 2020.

Over dit project is ook een idee ingediend in het kader van het groenplan Vitamine G.

PROJECTEN

Projecten vanuit de hoofdtakstelling

In het groenplan Vitamine G zijn twee belangrijke taakstellingen opgenomen. We gaan elk jaar 1.000 bomen in de openbare ruimte planten. Ook gaan we 30.000 m2 extra groen toevoegen aan de openbaar. Ook dit is een jaarlijkse taakstelling. Tot slot geven we aan hoe we met de ingediende ideeën op het groenplan omgaan. We gebruiken daarmee de denkkraft van onze inwoners en onderstrepen daarmee dat het vergroenen van onze gemeente een gezamenlijke opgave is.

1. Aanplant extra bomen

7/10

We gaan jaarlijks 1.000 bomen planten op gemeentelijke gronden. Dit doen we op verschillende manieren. Zo planten we via gebiedsontwikkelingen extra bomen aan. Denk bijvoorbeeld aan de uitbreiding van Meerstad, de ontwikkeling van Stadshavens en de Suikerzijde. Projecten zetten daar eigen middelen voor in en dragen op deze wijze bij aan een groene en klimaatbestendige gebiedsontwikkeling. Vanuit het SIF Groen gaan we de gewenste boomstructuren uit Sterke Stammen en Bomenbeleidsplan Haren verder realiseren. Ook dragen we bij aan het vergroenen door het aanplanten van bomen die onderdeel uitmaken van de neven- of lokale boomstructuur. We zullen daar waar mogelijk nieuwe bosjes in het landelijk gebied gaan maken die bijdragen aan een aantrekkelijk groen verblijfsgebied in de nabijheid van dorpen als ook de opvang van CO2 en het vergroten van de biodiversiteit. We reserveren jaarlijks middelen voor dit project.

2. Ontsteden openbare ruimte

7/10

Om de openbare ruimte klimaatbestendiger te maken en de biodiversiteit te vergroten gaan we jaarlijks 30.000 m2 extra groen toevoegen aan de openbare ruimte. Deze 30.000 m2 wordt deels gerealiseerd door verharding te verwijderen en daarvoor beplanting in de plaats te brengen. We doen dit onder andere door per wijk in kaart te brengen waar en hoeveel verharding we kunnen vervangen door groen. Dit pakken we op met de inwoners van de wijken en de gebiedsteams. Vanuit die inventarisatie gaan we de vergroening realiseren. Daarnaast zal via gebiedsontwikkelingen extra groen worden toegevoegd aan de openbare ruimte. We reserveren jaarlijks middelen voor dit project.

3. Uitvoering ideeën groenplan

9/10

In de bijlage van het groenplan en dit uitvoeringsplan zijn alle ingediende ideeën ten tijde van de inspraakperiode opgenomen. Alle ideeën zijn vooralsnog onderverdeeld in algemene ideeën en ideeën met een specifieke locatie. Deze ideeën zijn per gebied weergegeven. De uitvoering van de ideeën wordt op verschillende manieren opgepakt. Voor de uitvoering reserveren we in 2021 en 2022 in eerste instantie € 100.000,-. Daarbij reserveren we € 10.000 per gebied. Het overige deel is over de verschillende gebieden te verdelen. Bij de besteding ligt de focus in eerste instantie zoveel mogelijk op uitvoering van de ideeën die in het kader van het groenplan zijn ingediend. Mochten middelen beschikbaar blijven kunnen deze ook aan andere groenprojecten binnen het gebied besteed worden.

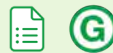
1

Robuust Groen netwerk

We willen alle groengebieden binnen de gemeente zoveel mogelijk met elkaar verbinden. Elke inwoner kan straks via een groene straat of een brede laan naar groot groengebied lopen of fietsen, en van daaruit via een brede groenblauwe slagader naar het landelijk gebied. Deze robuuste verbindingen worden door de verdichtingsopgave, vooral in Groningen stad, steeds belangrijker. De verbindingen realiseren we door nieuw groen toe te voegen en door de benodigde infrastructuur aan te leggen tussen groengebieden. In aanvulling hierop zetten we de functie van lokaal groen om van kijkgroen naar gebruiks- en verblijfsgroen. Een robuust netwerk zonder onderbrekingen is het ideaalbeeld: een netwerk voor de mens, voor koelte, en voor flora en fauna door de hele gemeente.

4. Kardings ontzet 1e fase

7/10

Betere aansluiting van het natuurgebied Karding op de bestaande Stedelijke Ecologische Structuur, doorverbinding te maken, via Meerstad, richting Zuidlaardermeergebied (plan reeds in voorbereiding) en noordelijk richting Reitdiepgebied. Het gaat om de aanleg van bomen, natuurvriendelijke oevers, ecopassage N360 en fauna-uitreedplaatsen langs Damsterdiep en Eemskanaal. Het project is inmiddels opgestart en zal in 2021 worden afgerond.

5. Kardings ontzet 2e fase

6/10

We onderzoeken de mogelijkheden om een verbinding te maken tussen natuurgebied Karding en de Koningslaagte. Daarmee verbinden we deze twee waardevolle gebieden via de noordelijke stadsrand. In dit onderzoek werken we samen met grondeigenaren, gemeente Hogeland, de Provincie Groningen en Natuurmonumenten als beheerder van het Kardingerbos. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek reserveren we te zijner tijd middelen voor de realisatie van de verbinding.

6. Reitdiepzone en Westelijke ringweg

6/10

Op basis van algemene groei en geplande stedelijke ontwikkeling zal het gebruik van de westelijke ringweg gaan toenemen. Een deel van de huidige inrichting van de ringweg kan deze toename niet aan. Ook een aantal parallelle gemeentelijke routes wordt een forse toename verwacht. Binnen de opgave om de doorstroming en de verkeersveiligheid te verbeteren zijn leefbaarheid van de omliggende wijken en het verminderen van barrièrewerking belangrijke leidende principes. Tussen de Friesestraatweg en het Reitdiep vindt volop woningbouw plaats. Plannen voor een toekomstbestendige Friesestraatweg zijn ontwikkeld. Groen en ecologie is onderdeel van de planvorming.

7. Westflank visievorming

8/10

Aan de westkant van de stad staan vele ontwikkelingen op stapel. De ontwikkeling van een nieuwe woonwijk de Held III, de ontwikkelingsambitie van de Suikerunie, de vestigingen van nieuwe ondernemingen op bedrijvenpark Westpoort en verschillende de energieopgave zoals de aanleg van nieuwe zonneparken en de aanleg van een hoogspanningslijn. Al deze ontwikkelingen vragen om een integrale aanpak en een zorgvuldige landschappelijke inpassing. We grijpen dan ook de kansen aan om bijvoorbeeld recreatie en ecologie te versterken. De integrale aanpak leidt tot een visie voor het gebied. Vanuit hier definiëren we projecten en reserveren we te zijner tijd middelen voor der uitvoering hiervan. Uitvoeringsmaatregelen zullen we aandragen bij de provincie om ze mede via de middelen vanuit de landschapscompensatie Tennet 380 kV te bekostigen.

8. Lob Haren Noord Landschapsplan 6/10

Bij het vervolmaken van het robuuste groene netwerk benoemen we een aantal aandachtsgebieden. Een daarvan is het gebied Haren Noord. Dit gebied zal moeten worden aangehaakt aan het netwerk waarbij groen het leidende principe is. We streven hier naar een landschappelijke groenzone, met ecologische waarde en recreatieve potentie. Het gaat hier om structurerende groeneenheden als belangrijke schakel tussen stad en ommeland. Voor het gebied Haren Noord stellen we een landschapsplan op en benoemen maatregelen om de visie uit te voeren.

9. Helperzoom 2e fase 7/10

Het deel van de Helperzoom ten zuiden van de Helperbrink heeft een ander profiel gekregen. Er is een vrij liggend fietspad aangelegd, de weg is versmald en de bermen rondom het nieuwe fietspad zijn ecologisch ingericht. Na afronding van de Helpertunnel zal het noordelijke deel van de Helperzoom een transformatie ondergaan tot fietsstraat. Met de herprofilering ontstaat er veel ruimte om extra groen toe te voegen.

10. Gebiedsvisie Kardinge 6/10 G

Onlangs is een verkenning opgestart naar een toekomstbestendig sportcentrum Kardinge. Daarbij is de wens geuit om het sportcentrum Kardinge niet los te zien van het totale gebied.

Kardinge heeft ook bijzonder waardevolle groene ecologische kwaliteiten. De zuidrand van Beijum grenzend aan Kardinge is aangemerkt als aandachtsgebied waarbij de realisatie van een robuust groennetwerk meelift bij ruimtelijke ontwikkelingen. Daarnaast is vastgelegd dat we een ecologische verbinding gaan realiseren tussen Kardinge en Meerstad. Samen met satkeholders zorgen we dat de ecologische en recreatieve waarden van het gebied behouden blijven en dat de waterkwaliteit op orde is. In combinatie met het verbeteren van het verblijfsklimaat kan dit ook helpen om de druk op het Noorderplantsoen te verlagen. Vanuit de visie worden concrete groenmaatregelen geformuleerd.

11. Landschapsvisie Hunzezone 8/10

De Hunze is een belangrijke landschappelijke drager in de stad en verbindt de stad met het landelijk gebied. Samen met stakeholders maken we een landschapsvisie voor de Hunze waarin landschapsherstel en biodiversiteit belangrijke onderdelen zijn. Daarnaast kan de Hunze een belangrijke bijdrage leveren aan het bevorderen van bewegen en ontmoeten, het koelen van de stad en een (tijdelijke) buffer zijn voor overtollig water.

11. Landschapsvisie Hunzezone

12. Hunzeboord uitvoering 7/10

Onlangs is een visie voor de Hunzeboord afgerond. Het betreft het groene gebied tussen de Ulgersmaweg, woonwijk de Hunze, De Oostelijke Ringweg en de busbaan/Oosterhamrikbaan. We benoemen aan de hand van de visie een aantal concrete maatregelen in samenwerking met het Groninger Landschap en bundelen deze in een uitvoeringsagenda. Voor de maatregelen die in de uitvoeringsagenda worden opgenomen zetten wij sowieso de middelen die in het Uitvoeringsprogramma Bodem & ondergrond 2015-2020 voor de Hunze zijn gereserveerd in.

13. Uitvoering Hunzevisie 9/10

Naast de Hunzeboord zullen naar verwachting vanuit de Landschapsvisie Hunzezone andere deelgebieden worden benoemd waarin maatregelen getroffen moeten worden. Voor de toepassing van deze maatregelen benutten we de resterende middelen die voor de Hunze zijn gereserveerd in het Compensatiepakket Groen en Duurzaam Eelde. We zullen per maatregel gaan bepalen welke middelen we beschikbaar stellen.

14. Groene maatregelen polder Lageland / Meerstad-Noord 7/10

In de Next City en ons energiebeleid zijn de landschappen bij Westpoort, polder Lageland en Roodehaan/de Vork aangewezen als onderzoeksgebied voor realisatie van grootschalige energieopwekking. Deze ontwikkelingen benaderen we integraal en we hebben de ambitie om voor elk gebied te koersen op een (nieuwe) identiteit, waarin op een nieuwe manier náást energieopwekking, ook groen, landschap, recreatie en ecologie versterkt kunnen worden. Daartoe wordt inmiddels een gebiedsvisie opgesteld voor Polder Lageland / Meerstad – Noord. Op basis van de visie kunnen we maatregelen gaan bepalen als ook de bedragen die nodig zijn voor de uitvoering van de maatregelen.

15. Verbinding Stadspark en Onlanden 6/10

We onderzoeken de mogelijkheden om de verbinding tussen het Stadspark en de Onlanden verder te vergroenen waardoor een aantrekkelijke route ontstaat voor mens en dier. Met deze verbinding ontstaat een robuuste groene verbinding tussen de stad, Stadspark en het gebied aan de zuidwestkant van de stad.

16. Ontsnipperingsmaatregelen Gemeentelijke Ecologische Structuur 6/10

We zullen de Stedelijke Ecologische Structuur gaan verbreden naar een Gemeentelijke Ecologische structuur. Net als in de SES zullen in de GES tal van kleine en grote barrières zijn. Het opheffen van deze barrières proberen we zoveel mogelijk via werk met werk te realiseren, bijvoorbeeld in combinatie met projecten of groot onderhoud. Echter vinden het belangrijk ook de mogelijkheid te hebben om een aantal barrières proactief te kunnen te kunnen slechten. Daartoe reserveren we middelen. In de GES zullen we een overzicht maken met op te heffen barrières en proberen we een inschatting te maken van de maatregelen en bijbehorende kosten. Voor het opheffen van grote barrières in de structuur, zoals spoorbanen, kanalen, provinciale en rijkswegen, voeren we het overleg met de beherende partij of eigenaar.

17. Groeningen

8/10

Groeningen is de groene gordel van natuur- en recreatiegebieden dat zich uistrekt van het Marumerlage tot en met het Schildmeer en 't Roegwold. De Drentsche Aa, het Paterswoldsemeer, het Hunzedal, het Zuidlaardermeer en Meerstad zijn gelegen bevinden zich binnen de begrenzing van Groeningen. Het netwerk Groeningen is op zoek naar de perfecte balans binnen ruimtelijke kwaliteit en klimaat. Dit betekent dat Groeningen niet alleen de groene airco van de stad is, maar ook de groene fitness en misschien zelfs wel het eerste eco-startupcentrum van Nederland. Om dit te bereiken is een goede samenwerking nodig tussen alle betrokken partijen in het gebied. De gemeente zal intensief deelnemen aan deze samenwerking en tal van projecten indienen die passen binnen ambities van Groeningen. Het project valt onder Regio Groningen-Assen. De ambitie is om eind 2020 de eerste gebiedsagenda te hebben opgesteld.

18. Landschapsplan A7: Vaarverbinding en ambities bedrijventerrein A7-zone

7/10

In dit landschapsplan staan twee onderdelen centraal. We onderzoeken de mogelijkheden voor duurzame landschapsontwikkeling, toerisme en recreatie, woningbouw en bedrijvigheid. In dit kader dient er samen met gemeente Midden-Groningen en Groeningen een haalbaarheidsonderzoek te worden uitgevoerd naar een vaarverbinding tussen het Zuidlaardermeer, Woldmeer bij Meerstad en Schildmeer. Dit onderzoek betreft zowel de haalbaarheid van noodzakelijke fysieke ingrepen als de kansen en mogelijkheden voor toerisme en recreatieve bedrijvigheid, die bijdragen aan de brede welvaart en kwaliteit van de leefomgeving. Daarnaast is er op bescheiden schaal mogelijk ruimte voor toevoeging van onderscheidende woonmilieus. We starten een onderzoek naar de economische ambities specifiek gericht op bedrijventerreinen voor de A7 zone. Het gaat hierbij om de bedrijventerreinen Driebond, Euvelgunne en Roodehaan. Binnen dit onderzoek nemen we ook het vergroenen en het klimaatbestendig maken van deze gebieden mee, aangezien juist bedrijventerreinen hitte-eilanden zijn. Zie voor bedrijventerreinen A7-zone ook project 52.

2

Aantrekkelijke en diverse parken

Binnen het robuuste groennetwerk zijn de parken en de grotere groengebieden de belangrijkste schakels. Het zijn bestemmingen voor inwoners voor het maken van een korte wandeling, om gezellig te barbecueën, een rondje te joggen of juist op een stille plek tot rust te komen. Naarmate de stad groeit en drukker wordt neemt ook de druk op de parken toe. Voldoende aantrekkelijke en diverse parken dragen bij aan het verspreiden van de druk. In het Noorderplantsoen is het tijdens de mooie zomerdagen bijvoorbeeld nu al erg druk, terwijl tegelijkertijd het Stadspark heel weinig mensen trekt. Ook in 'Groene Pepers' hebben we het belang van een betere inrichting en beheer van het Stadspark al aangekaart, en nu het Suikerunieterrein wordt ingericht en het Stadspark zal worden omringd door de stad, wordt dit alleen maar belangrijker.

Grotere parken en groengebieden hebben een andere functie dan wijk- en buurtgroen. Waar in het Stadspark ruimte is voor festivals, in Kardingse veel ruimte is voor sport en beweging en het Paterswoldsemeer vooral wordt gebruikt voor water- en oeverrecreatie, zijn de wijkparken juist belangrijk voor het dagelijkse contact met groen. Ze verdienen daarom onze bijzondere aandacht. In het landelijk gebied zijn er kansen voor nieuwe dorpsbossen om zo meer gebruiksgroen op korte afstand van de dorpen toe te voegen. Zo kan recreatie en ecologische waarde worden toegevoegd in een landschap waar de openheid hoog wordt gewaardeerd, en tegelijkertijd CO2 worden opgeslagen. De volgende projecten gaan we oppakken.

19. Programmering parken 6/10

Aantrekkelijke en toegankelijke parken zijn belangrijk. In deze grotere groengebieden kunnen inwoners elkaar ontmoeten en bestaat de mogelijkheid om te bewegen. Op warme dagen is er in de parken de mogelijkheid om een koele plek op te zoeken. Daarnaast herbergen deze parken natuurwaarden. Een evenwichtige verdeling van gebruik van de parken is belangrijk.

Het Noorderplantsoen is als ontmoetingsplek erg in trek en zet het aangenaam gebruik en natuurwaarden onder druk; andere parken hebben nog “voldoende ruimte” voor gebruik. Om de aantrekkelijkheid en toegankelijkheid van bestaande parken te verbeteren en toekomstige parken zo in te richten dat het aansluit bij gebruikerswensen en natuurwaarden stellen we voor elk park een programmering op. Elk park krijgt daarmee een onderscheidend karakter. Op basis van de programmering zijn concrete verbetervoorstellen per park te benoemen. We focussen ons eerst op de volgende parken:

- **Noorderplantsoen**
- **Stadspark**
- **Zuiderplantsoen**
- **Westpark**
- **Park Ruskeveen – Suikerzijde**

20. Stadspark uitvoeringsmaatregelen 7/10

De herijking van de huidige visie van het Stadspark is in gang gezet en wordt naar verwachting eind 2020 afgerond. In deze visie zullen concrete voorstellen worden gedaan om via een programmering de aantrekkelijkheid en toegankelijkheid van het grootste park van de stad te verbeteren. Het Stadspark wordt o.a. makkelijker te bereiken voor de bewoners van de Suikerzijde. Binnen het Compensatiepakken Groen en Duurzaam Eelde is budget gereserveerd voor het uitvoeren van enkele maatregelen. De verwachting is dat dit budget ontoereikend is voor de uitvoering alle groene maatregelen uit de visie.

21. Uitvoering programmering parken

7/10

Na afronding van de programmering van de parken kunnen concrete maatregelen worden toegepast om de aantrekkelijkheid en toegankelijkheid te verbeteren. Maatregelen voor het Noorderplantsoen en Westpark worden in een uitvoeringsprogramma gegoten waar financiering ook onderdeel van uit maakt. Voor Zuiderplantsoen, Park Ruskeveen – Suikerzijde en Park Meerstad zullen maatregelen worden geïmplementeerd binnen de gebiedsontwikkelingen zelf.

22. Groene lopers Zuiderplantsoen

6/10

Het zuidelijke deel heeft vanaf 2023 een nieuw groot park: het Zuiderplantsoen. Het gebied takt aan op bestaande groengebieden als het Engels Park en het Sterrebos. Het is van belang dat het Zuiderplantsoen goed verbonden wordt met de wijken De Wijert, Coendersborg, Europapark en de Rivierenbuurt. We doen dit door groene verbindingen te maken.

19. programmering parken parken

3

Gezonde woon-, werk- en winkelgebieden

Met het oog op toekomstige opgaven is juist in de woon-, werk-, en winkelgebieden de meeste winst te behalen met groen: het zijn de warmste plekken binnen de gemeente en het zijn ook de plekken waar als eerste wateroverlast plaatsvindt bij een stevige piekbui. Om de stad en onze dorpen hier beter op in te richten gaan we zoveel mogelijk ontharden: tegels eruit en groen ervoor terug. Gras warmt namelijk minder snel op dan tegels, bomen geven schaduw, en in onverhard terrein kan water gemakkelijk infiltreren. Verkoeling is slechts een van de bijdragen van groen aan gezondheid van onze inwoners, een groenere omgeving nodigt ook meer uit tot bewegen en ontmoeten.

Het realiseren van een gezonde en groene omgeving kan de gemeente niet alleen: juist op het belangrijke 'haarvaten'-niveau is veel grond in eigendom van inwoners, bedrijven, woningcorporaties of andere organisaties. We hebben projecten geduid voor de volgende gebieden:

1. Kwetsbare locaties Uitvoeringsagenda Klimaatbestendig Groningen
2. Gebiedsontwikkelingen
3. Wijkvernieuwing
4. Versterken en dorpsvernieuwing
5. Binnenstad
6. Winkelgebieden
7. Werklocaties

1. Kwetsbare locaties uitvoeringsagenda Klimaatbestendig Groningen

In de Uitvoeringsagenda Klimaatbestendig Groningen zijn verschillende klimaateffecten onderzocht en geprioriteerd. Situaties die door het veranderende klimaat ontstaan en een negatief effect kunnen hebben op de veiligheid en gezondheid van onze inwoners en ondernemers hebben prioriteit. Het gaat hierbij met name om de kwetsbaardere groepen in onze samenleving zoals jonge kinderen of juist ouderen. Hiernaast zijn ook locaties waar grote groepen mensen bij elkaar komen en hitte van belang. Denk aan evenementen en dergelijke.

Urgente en ongewenste locaties

Gebieden zijn gekwalificeerd als urgente locaties of ongewenste locaties. De strategie uit de Uitvoeringsagenda is dat alle urgente locaties uiterlijk in 2024 zijn aangepakt. Alleen de evenemententerreinen en de pleinen in de binnenstad zijn aangewezen als urgente locaties. Dit heeft met name te maken met de directe gezondheidseffecten die kunnen optreden bij grotere samenkomsten en hitte. De overige situaties, gebieden en locaties zijn in de uitvoeringsagenda aangewezen als onwenselijke situaties. Hierbij is uitgegaan van de gedachte dat kwetsbare groepen op genoemde locaties over het algemeen goed worden begeleid door professionals.

Vaak zijn de scholen en zorginstellingen voorzien van klimaatsystemen waardoor gezondheidseffecten in tijden van hitte kunnen worden voorkomen. Het gaat daarom om indirecte gezondheidseffecten. Toch willen we ook vanuit het oogpunt van gezondheid nu niet wachten op de genoemden koppelkans. Een groene buitenruimte blijft gezond voor kinderen. Ook in tijden van hitte is buiten zijn gezonder dan binnen zitten. Ook het gebruik van de airco willen we ontmoedigen. Onder andere in relatie tot onze energiedoelstellingen. Een aantrekkelijke gezonde, groene buitenruimte zien wij hierin als essentieel.

Strategie van stimuleren en koppelen: een Groene Plus

Trajecten zoals de wijk- en dorpsvernieuwing, maar ook het groot onderhoudsprogramma van Stadsbeheer bieden ook kansen voor de strategie van het koppelen. In het kader van de dorpsvernieuwing Ten Boer zal vergroenen en mogelijke hitte problematiek hoger dan voorheen op de agenda staan. Het samenwerken met private partijen zoals corporaties is ook van groot belang om te werken aan groene, gezonde en klimaatbestendige wijken.

In relatie tot de Uitvoeringsagenda Klimaatbestendig Groningen zijn reeds trajecten in relatie tot de woningbouwcorporaties in gang gezet. Initiatieven kunnen aanspraak maken op dit budget mits het een significante bijdrage levert aan het terugdringen van hittestress (terugdringen van de gevoelstemperatuur).

23. Project-budget - Klimaatbestendig en Groen

7/10

We stellen jaarlijks een bedrag vanuit het SIF Groen beschikbaar om een groene plus te realiseren.

Initiatieven komen in aanmerking als er bijvoorbeeld:

- een grotere maat bomen worden aangeplant dan in het boombeleid staat voorgeschreven;
- groene verblijfsplekken worden gerealiseerd die groter zijn dan de genoemde maatvoering in de oefenrichtlijnen klimaatbestendig groen;
- een grotere bijdrage wordt geleverd aan het vergroten van de biodiversiteit in de groenblauwe netwerken;
- een deel van het beschikbare budget reserveren we voor het vergroenen en klimaat adaptief maken van de Grote Markt (projectnummer 34).

Initiatief in aanpak van kwetsbare locaties

In de uitvoeringsagenda zijn de volgende potentieel kwetsbare locaties ten aanzien van hitte en gezondheid in kaart gebracht. Voor elk van deze kwetsbare locaties benoemen wij activiteiten die wij gaan ondernemen.

Basisscholen en kinderopvanglocaties

Twee basisschoollocaties en vier kinderopvanglocaties zijn aangeduid als urgente locaties als het gaat om wateroverlast of hittestress. Deze locaties gaan we voor 2024 oppakken. In samenwerking met deze scholen en kinderopvanglocaties ontwikkelen plan op basis van maatwerk.

Voor de basisscholen en kinderopvanglocaties die zijn aangeduid als ongewenste situatie ontwikkelen we een groene scholenprogramma.

24. Groene scholenpleinen

8/10

Het bieden van een gezonde buitenruimte aan bijvoorbeeld kinderen is van groot belang. Daarom willen wij ons binnen de looptijd van dit uitvoeringsplan richten op het vergroenen van basisscholen en kinderopvanglocaties en hun directe omgeving. We nemen de risicoanalyses uit de Uitvoeringsagenda Klimaatbestendig Groningen als uitgangspunt. Hierin zijn ongeveer 50 scholen geselecteerd waar mogelijke hittestress problematiek kan optreden. Als gemeente hebben wij het primaat in de openbare ruimte. Scholen hebben dit in veel gevallen ten aanzien van hun eigen schoolpleinen. Als gemeente analyseren we de omgeving (directe openbare ruimte) van deze scholen in meer detail en zoeken we naar mogelijkheden om meer groen toe te voegen. We doen dat altijd in combinatie met andere geplande werkzaamheden. Hiernaast gaan we met scholen het gesprek aan. Informeren en stimuleren zijn hierin van belang. We informeren ze over de mogelijke effecten van klimaatverandering en geven de mogelijkheden tot actie duidelijk aan. Met de ervaringen uit een pilotproject gaan we een structurele aanpak opstellen.

Pleinen in de binnenstad en evenementenlocaties

De pleinen in de binnenstad, die tevens dienen als evenemententerreinen zijn aangewezen als urgente locaties. Dit heeft met name te maken met de directe gezondheidseffecten die kunnen optreden bij grotere samenkomsten en hitte. Het gaat om de Grote Markt, de Vismarkt, de Ossenmarkt en het Damsterplein. Met uitzondering van de Vismarkt zijn de pleinen al in andere programma's benoemd en is de vergroeningsopgave benoemd. Voor het Damsterplein en Ossenmarkt geldt dat ze zijn benoemd in het Compensatiepakket Duurzaam en Groen Eelde. De herinrichting van de Grote Markt maakt onderdeel uit van de 050 Binnenstad – Ruimte voor jou. Voor de Vismarkt zullen we een aparte projectopdracht formuleren. Voor alle pleinen geldt een integrale benadering waarin sowieso groene klimaat adaptieve, bereikbaarheid en programma aan bod komen. Alle relevante projecten zijn terug te vinden in paragraaf 3.3.5 Binnenstad.

24. Groene schoolpleinen (foto van Henk Tammen)

25. Analyse evenementenlocaties ^{5/10} buiten binnenstad

Buiten de binnenstad zijn nog drie evenementenlocaties die ook als urgente locatie zijn gedeut. Dat zijn het Suikerterrein, de drafbaan Stadspark en de Euroborg. Voor deze evenementenlocaties geldt dat we een nadere analyse gaan maken. Op basis hiervan gaan we concrete maatregelen uitvoeren.

Kwetsbare wijken

Ook zijn wijken met een relatief groot aandeel ouderen aangemerkt als prioritaire wijken/dorpen vanuit het perspectief van hitte en klimaatverandering. Dit zijn:

- **Paddepoel Noord**
- **Vinkhuizen Noord**
- **Hoogkerk Noord / Gravenburg**

25. Analyse evenementenlocaties buiten binnenstad

26. Aanpak Klimaat kwetsbare wijken 6/10

Voor elk van deze gebieden stellen we een concreet integraal inrichtingsvoorstel op. Dit doen we met de gebiedsteams, bewoners en andere stakeholders en wordt door alle partijen gedragen. Binnen het inrichtingsplan realiseren we een koeltenetwerk, zorgen voor minder verharding, zorgen voor aantrekkelijke en beschutte verblijfplekken van minimaal 200 m² groot. De klimaatstresslocaties worden opgelost.

We realiseren de gewenste boomstructuren zoals is aangegeven in Sterke Stammen of het Bomenbeleidsplan Haren. We maken een integraal plan waarbij zowel openbaar als private terreinen een bijdrage leveren aan het klimaatbestendig maken van het gebied. We focussen ons op winkelcentra, basisscholen, kinderopvanglocaties en verzorgingstehuizen, woningcorporaties en inwoners. Per gebied reserveren 20.000 voor het maken van inrichtingsvoorstellen.

26. Aanpak hittestresswijken, Gangboord

27. CASPOMOR Park

7/10

Enkele bewoners van de CasPoMor flats, net ten noorden van winkelcentrum Paddepoel, hebben een initiatiefgroep gevormd voor een groenere inrichting van de openbare ruimte rondom hun flats. De openbare ruimte kenmerkt zich op dit moment door afgeschermd (onzichtbaar) groen en twee doodlopende asfaltwegen. De initiatiefgroep van bewoners heeft een 'initiatiefplan' gemaakt richting de gemeente Groningen, woningcorporatie Lefier én richting medebewoners om te enthousiasmeren en om mee te denken over de inrichting van het door hun gewenste park. Twee doodlopende wegen krijgen een groene invulling.

Daarmee wordt ca. 2.500 m² verharding vervangen door groen. Met deze vergroening ontstaat een aantrekkelijke verbinding tussen winkelcentrum en wijkpark Selwerd. De basis onderdelen voor het CASPOMOR Park zijn het vervangen van van 2.500 m² verharding door groenen vergroenen van twee doodlopende asfaltwegen en het integreren met en opengooien van het bestaande groen tot een openbaar park. De exacte invulling van CASPOMOR park vindt plaats via co-creatie met bewoners op de thema's "verbinden", "vergroenen" en "verblijven". Het park wordt mede mogelijk gemaakt met middelen uit de Regiodeal Groningen-Noord.

27. Caspomor, Inspiratiebeeld Verbinden

27. Caspomor, Inspiratiebeeld Vergroenen

2. Gebiedsontwikkeling

De gemeente Groningen heeft de ambitie om de stad Groningen door te laten groeien naar 250.000 inwoners. De vraag naar woningen in de stad is groot. Om aan die vraag te voldoen zijn tal van gebiedsontwikkelingen gaande of in voorbereiding. Binnen al deze gebiedsontwikkelingen is aandacht voor de ambitie uit Vitamine G om meer, beter en bereikbaarder groen te realiseren. De gebieden met een ontwikkelopgave zetten hier voornamelijk eigen middelen voor in. Het gaat om de volgende gebiedsontwikkelingen:

- **Suikerzijde**
- **Meerstad**
- **Eemskanaalzone**
- **Reitdiepzone**
- **Reitdiephaven**
- **Oosterhamrikzone**
- **De Held III**
- **Stationsgebied**
- **Zernike Campus**

In de bijlage is een korte beschrijving van de verschillende gebiedsontwikkelingen terug te vinden.

28. Europapark 7/10

De scope van het Europapark is gewijzigd: waar het Europapark is bedacht als grote kantoorlocatie ontwikkelen we het steeds meer als een gemengd stedelijk gebied met ruimte voor allerlei stedelijke functies (wonen, werken, leren en recreëren). Dit stelt andere eisen aan de verkeersstructuur en inrichting van de openbare ruimte. In overleg met bewoners zullen we een uitwerking gaan maken op een aantal onderdelen waarin groen en klimaatadaptatie belangrijke thema's zijn. Het gaat hier onder andere om:

- het verbeteren van de verblijfskwaliteit en verkeersveiligheid van de Boumaboulevard en Verlengde Lodewijkstraat;
- het op korte termijn vervolmaken van de groenstructuur van de wijk;
- het vergroenen van het gebied rondom de

Euroborg, tevens aangeduid als een urgente evenementenlocatie;

- het verkenning van een verbinding terp Euroborg met omgeving, bijvoorbeeld de Stoker en Brander en sportcentrum Noorderpoort, en dat onderdeel is van een groen ommetje Europapark doordat aansluiting wordt gezocht met het toekomstige Zuiderplantsoen.

3. Wijkvernieuwing

Samen met bewoners, woningcorporaties en tal van andere betrokken partijen werken we aan het verbeteren van de leefbaarheid in een aantal wijken in de stad via de wijkvernieuwing. We zorgen via wijkvernieuwing voor gemengde wijken waarin plaats is voor iedereen. Door te investeren in goede, duurzame woningen in diverse segmenten en door de woonomgeving op te knappen, komen er nieuwe kansen voor ontmoeting, gesprek, werk en onderwijs. Het groener maken van deze zogenaamde prioritaire wijken is integraal onderdeel van de opgave. De wijkvernieuwingswijken zijn:

- **Selwerd**
- **Beijum**
- **De Wijert-Noord**
- **De Hoogte & Indische Buurt**

In de bijlage is een korte beschrijving van de verschillende gebiedsontwikkelingen terug te vinden.

29. Groen in prioritaire wijken 7/10

In het Compensatiepakket Groen en Duurzaam Eelde is geld gereserveerd om de prioritaire wijken te vergroenen. In deze wijken zien we vaak sociaal isolement en verschillende (gezondheids- sociale) problematieken. In het kader van de wijkvernieuwing en Healthy Ageing worden in Selwerd al verschillende groen participatietrajecten geïnitieerd. Dit zowel door de gemeente als de wijk (wijkbedrijf) zelf. Deze groene participatieaanpak (samen werken aan het groen, toevoegen van nieuw groen) kunnen we ook in andere (prioritaire) wijken uitrollen. Het draagt naast het versterken van groen en klimaatadaptatie ook direct bij aan gezondheid.

30. Klimaatadaptieve Bedumerweg 7/10

In 2019 is een ontwerpmanifestatie Klimaatadaptatie georganiseerd. Deze manifestatie bestond uit het realiseren van integrale ontwerpen voor openbare ruimte voor onder andere de Bedumerweg. Via een open en lerend ontwerpproces heeft een ontwerp bureau in overleg met omwonenden een drietal perspectieven geschetst voor de realisatie van een klimaatbestendige, groene en aantrekkelijke Bedumerweg. De vervolgstap is het verder uitwerken van een ontwerp.

31. Wijkvernieuwing Selwerd Mispellaan en omgeving 7/10

In het koersdocument wijkvernieuwing Selwerd is aangegeven dat we de openbare ruimte in Selwerd weer toekomstbestendig willen maken. De fysieke omgeving in de wijk scoort onder het stedelijk gemiddelde en dit is goed zichtbaar aan de sleetsheid en het achterstallig onderhoud. Daarnaast hebben we inmiddels een andere kijk op openbare ruimte. Opgaven als de energietransitie, veranderend autobezit en –gebruik, een veranderend klimaat en een achteruitgang verdienen een plek bij de inrichting van de openbare ruimte. In het koersdocument hebben we daarom de ambitie genoemd om alle openbare ruimte in Selwerd weer toekomstbestendig te maken. Dit doen we door werk met werk te maken. Geplande activiteiten zijn de aanleg van een warmtenet, een sloop en nieuwbouwprogramma van circa 700 woningen en het groot onderhoud aan verharding, riolering en groen en bomen. Al deze ontwikkelingen zorgen er gezamenlijk voor dat de leefbaarheid en leefkwaliteit in Selwerd een flinke impuls krijgt. We zorgen ervoor dat de openbare ruimte, aansluitend op deze ontwikkelingen, goed wordt ingericht.

32. Wijkvernieuwing Selwerd Esdoornlaan als regenbuffer

32. Selwerd Zuid Abeelstraat en omgeving

7/10

Binnen dit deel van Selwerd wordt gestreefd naar een duurzame wijk met een fijn leefklimaat. Hiervoor willen we de leefbaarheid in de wijk vergroten en de kansen op het gebied van stedenbouw, ecologie, klimaatadaptatie, sociaal, leefkwaliteit, duurzaamheid en verkeer meenemen in het project. Inmiddels is samen met inwoners een ontwerp opgesteld waarbij parkeren op een andere manier is gesitueerd waardoor er meer ruimte ontstaat voor de toepassing van bomen en groen.

4. Versterking en dorpsvernieuwing

We zetten intensief in op het bieden van perspectief in de gebieden waar de gevolgen van de gaswinning dagelijks worden gevoeld. In de voormalige gemeente Ten Boer wordt met inwoners volop gesproken en plannen gemaakt voor dorpsvernieuwing in Ten Boer, Ten Post en Woltersum. De gemeente zet in op toekomstbestendige dorpen met goede voorzieningen en een prettig leefklimaat, groen en natuur.

De concrete acties op gebied van leefkwaliteit, groen en natuur voortkomend uit de plannen die door bewoners zijn opgesteld dragen bij aan de ambities uit Vitamine G. In gezamenlijkheid met het gebiedsteam en het programma Versterken en vernieuwing geven we uitvoeren aan de concrete acties.

5. Binnenstad

We werken al een aantal jaren aan een aantrekkelijkere binnenstad waarin de voetganger en fietser centraal staan. Ook een groenere binnenstad is van belang. Uit de stresstesten blijkt namelijk dat in een groot deel van de binnenstad hitteoverlast is. Ook zijn een paar wateroverlastlocaties te duiden.

Via verschillende programma's wordt al gewerkt aan een groenere binnenstad.

32. Selwerd Zuid voorstel Abeelstraat

Binnenstad 050 - Ruimte voor jou

De binnenstad krijgt een forse impuls: meer ruimte voor voetgangers en fietsers, aantrekkelijker en goed bereikbaar. Het wordt steeds drukker in de van oudsher middeleeuwse binnenstad. We moeten slimmer met de beschikbare ruimte omgaan. Dat doen we via tientallen projecten onder de noemer Binnenstad 050 - Ruimte voor jou.

Hieronder staan een aantal projecten waar de komende jaren aan wordt gewerkt en het aanbrengen van groen onderdeel is. Voor sommige projecten is een bijdrage voor vergroening beschikbaar gesteld.

33. Schouwburgplein 7/10

financiële bijdrage vanuit Groen & Duurzaam Eelde

34. Grote Markt 7/10

Om tot een heringerichte Grote Markt te komen, waarbij de bussen verdwijnen en meer ruimte ontstaat voor voetgangers en fietsers, wordt nu toegewerkt naar een programma van eisen. In verschillende stappen wordt deze uitgewerkt tot een definitief ontwerp.

Geplande uitvoering van het ontwerp in 2022. In oktober 2020 is een structuurschets opgesteld. In deze schets is de aanplant van 10 bomen opgenomen zodat de Grote Markt een klimaat adaptief plein wordt. We reserveren voor dit project een deel van het beschikbare budget van project 23 Projectbudget Klimaatbestendig en Groen.

35. Dudok aan het Diep 7/10

In 2022 wordt een nieuwe kwalitatieve verblijfsplek aan de diepenring toegevoegd: Dudok aan het diep. Het voormalige tankstation ondergaat een metamorfose waarin het toevoegen van groen een belangrijke rol speelt. In november 2020 zijn de laatste geactualiseerde ontwerpen gepresenteerd. Onderdeel van het ontwerp is het aanplanten van 18 nieuwe bomen en 20% van de bestaande verharding wordt ontleend en vergroend. In totaal is ruim 40% van het oppervlak van het project groen. Het project ontvangt een financiële bijdrage uit het Compensatiepakket Groen & Duurzaam Eelde.

36. Kattenbrug e.o. 7/10

In het kader van het verdwijnen van de bussen van de Grote Markt wordt een nieuwe brug aangelegd in het verlengde van het Kattendiep. De directe omgeving wordt bij de aanleg van de brug ook heringericht. Dit betekent dat nieuwe bomen worden aangeplant. Ook wordt open verharding aangebracht en is er op het maaiveld meer ruimte voor extra beplanting. Tevens worden er voorzieningen voor vleermuizen aan de onderzijde van de brug toegepast en zijn er ook mogelijkheden voor het aanbrengen van gevelgroen en nestkasten. Het project ontvangt een financiële bijdrage uit het Compensatiepakket Groen & Duurzaam Eelde.

37. Martinikerkhof Sint Jansstraat 7/10

38. Accentbomen in aanloopstraten Oude Ebbinge-, Ooster- en Gelkingestraat 7/10

financiële bijdrage vanuit Groen & Duurzaam Eelde

39. Rode Weeshuisstraat 7/10

In de Rode Weeshuisstraat wordt een gebouw met appartementen ontwikkeld waarbij op de begane grond ook plek is voor een lokale overdekte versmarkt. Aan de Stalstraat ontstaat een nieuw plein met een verrassende openbare ruimte. We grijpen de ontwikkelingen aan om de Rode Weeshuisstraat te gaan herinrichten en zo een nieuw levendige publieke ruimte aan de binnenstad toe te voegen. De ambitie is om ongeveer vijf nieuwe bomen aan te planten en eventueel ook groenbakken te plaatsen. Dit draagt bij aan de verblijfskwaliteit.

Overige projecten binnenstad

Naast de projecten zoals deze binnen het programma Ruimte voor Jou zijn benoemd zijn er nog andere projecten gepland waarin vergroening een rol speelt. Hieronder staan de projecten opgesomd. Voor sommige projecten is een bijdrage beschikbaar gesteld. Het bedrag en de bijdrage staat achter het project

genoemd wanneer dit het geval is.

40. Westerhaven 7/10

Samen met bewoners en ondernemers wordt via het gebiedsteam een plan ontwikkeld om meer groen toe te passen rondom de Westerhaven. Ook hebben bewoners in het kader van het groenplan ideeën ingediend voor de Westerhaven en omgeving. Deze ideeën proberen we zo goed mogelijk mee te nemen in de ontwikkeling het plan.

41. Aantrekkelijke en bereikbare Groene Singels 7/10

Een van de grotere groengebieden in de binnenstad betreft de Groene singels. Het is een aaneengesloten groenzone die loopt vanaf de Praediniussingel, via Emmaplein, Ubbo Emmiussingel, Hereplein, Heresingel en Radesingel tot aan de Winschoterkade. Dit groengebied heeft een belangrijke functie in het bieden van koelteplek in de binnenstad die snel opwarmt op zomerse dagen. De huidige inrichting maken dat de Groene Singels weinig worden gebruikt als verblijfsplek. Het gebruik gaan we verbeteren door de inrichting aantrekkelijker te maken. We leggen in de as van de Groene Singel een onverhard looppad aan met een aantal zitgelegenheden. Om de aantrekkelijk te laten toenemen en de biodiversiteit te vergroten passen we in het gebied een bloemenmengsel toe. Het vergroten van de aantrekkelijkheid van de Groene Singels voeren we gefaseerd uit.

42. Verbindingskanaal als onderdeel van de Groene 17e eeuwse ring 7/10

Vergroenen van plekken aan de diepenring. Op een aantal plekken aan de Diepenring liggen grote kansen om de stad beter aan het water te verbinden en de directe omgeving te vergroenen. Eerste stap is het maken van een ontwerp. Op basis daarvan volgen concrete maatregelen. Voor de uitvoering is via het Compensatiepakket Groen en Duurzaam Eelde geld gereserveerd.

Groene pleinen

Pleinen in de binnenstad hebben de potentie om een groene, aantrekkelijke leefruimte te worden. Door het stenige, harde karakter nodigen sommige pleinen onvoldoende uit of zijn het echte hitte-elanden. Pleinen kunnen verbeterd worden door deze groener, met meer beschutting en zachtere materialen in te richten. Naast de pleinen die al onderdeel uitmaken van Binnenstad 050 – Ruimte voor Jou gaat het om de volgende pleinen. Gewenst resultaat is dat de pleinen geen hitte-eilanden meer zijn en de (gevoels) temperatuur dus lager dan 35 graden is.

43. Ossenmarkt

6/10

Voor het plein zal een ontwerp worden gemaakt met bovenstaande uitgangspunten. Voor de uitvoering is een financiële bijdrage vanuit Groen & Duurzaam Eelde beschikbaar.

44. Damsterplein

8/10

Het plan dat voor het Damsterplein is ontwikkeld tijdens de ontwerpmanifestatie Klimaatadaptatie 2019 willen we indienen voor een bijdrage vanuit het Europese Life. Deze aanvraag is in het 4e kwartaal van 2020 ingediend. In het 1e kwartaal van 2021 wordt bekendgemaakt of de gevraagde bijdrage wordt toegekend. We reserveren € 800 duizend voor een gemeentelijke bijdrage, opgebouwd uit het GWRP, Compensatiepakket Groen en Duurzaam Eelde, SIF Groen, programma Verkeer en Vervoer en het gebiedsteam Centrum.

45. Vismarkt klimaatadaptief

6/10

Een plein, locatie van een markt en evenementenlocatie die vanuit de stresstest als urgente locatie is gekwalificeerd. Uiterlijk 2024 zijn hier maatregelen getroffen die de hittestress tegengaan. Voor de Vismarkt zullen eerst maatregelen gaan verkennen en die vertalen we door naar een ruimtelijk ontwerp. We nemen ook aspecten als bereikbaarheid en programmering mee.

44. Damsterplein

46. Hanzeplein

6/10

Het plein bij de hoofdingang van het UMCG is zeer versteend. In het kader van de Climate Adaptation Week 2021 wordt onderzocht hoe deze plek is te vergroenen en klimaat adaptief is te maken.

Het Minervaplein en omgeving maakt deel uit van de ontwerp manifestatie in het kader van de Climate Adaptation Summit in januari 2021. Naast het uitwerken van ideeën voor een klimaat adaptieve binnenstad, worden er ook voor een aantal locaties een nadere uitwerking gemaakt, waaronder voor het gebied Minervaplein, Reitemakersrijge en de Kleine der A. Het beschikbare budget voor Minervaplein vanuit het programma Ruimte voor Jou is beperkt. Op basis van het ontwerp gaan we kijken of en hoe we dit samen met stakeholders kunnen uitwerken naar een voorlopig ontwerp met kostenraming. We verwachten dit samen met de actualisatie van het programma Binnenstad aan te kunnen bieden aan de raad. Dit is gepland voor juni 2021.

Toevoegen van bomen in straten

We zien vooral mogelijkheden voor (accent)bomen en groen in straten waar de bussen verdwijnen. Ook kunnen we buiten de diepenring bestaande boomstructuren versterken en nieuwe structuren aanbrengen. Tevens grijpen we de contourennota 'Parkeren in een levende stad' aan om door middel van aanplant van bomen de schilwijken de leefbaarheid op straat te verbeteren.

47. Vergroening Nieuwe Boteringestraat

7/10

We zetten eerst in op het toevoegen van bomen in de Nieuwe Boteringestraat. We combineren het vergroenen met versmallen van het wegprofiel en het creëren van meer ruimte voor fietsparkeren. Voor het vergroenen reserveren middelen die reeds via het Compensatie Groen + Duurzaam Eelde beschikbaar worden gesteld. Geplande uitvoering is 2021.

48. Vergroening Nieuwe Ebbingestraat

7/10

We reserveren voor dit project middelen uit het pakket Compensatie Groen + Duurzaam Eelde reserveren we voor het vergroenen van de Nieuwe Ebbingestraat. Conform het openingsbod werken we aan een ontwerp.

49. Extra bomen in schilstraten

6/10

Groen in de straat is belangrijk. In de contourennota 'Parkeren in een levende stad' is meer aandacht voor de leefbaarheid op straat. In een aantal straten zal dit leiden tot meer bomen in straten van de schilwijken. De straten waar de bomen geplant gaan worden is nog niet bekend. Vanuit kostenefficiëntie zetten we in op werk-met-werk maken.

6. Krachtige winkelgebieden

Onze winkelgebieden zijn kwetsbare hitte-eilanden, én plekken die veel – soms kwetsbare- mensen bezoeken. Hiermee zijn dit belangrijke locaties om aan te pakken in het kader van klimaatadaptatie. We pakken deze plekken aan als er aanleidingen zijn vanuit andere opgaves.

50. Aantrekkelijke groene winkelgebieden

6/10

Het gaat dan om versterking van het winkelcentrum, verbetering van de bereikbaarheid en parkeervoorzieningen of sloop-nieuwbouw. Om deze reden kiezen we de komende periode voor de volgende gebieden:

- **Centrum Haren**
- **Winkelcentrum Paddepoel**
- **Overwinningsplein**
- **Sontplein**
- **Meubelboulevard Hoendiep**

In het Compensatiepakket Groen en Duurzaam Eelde is sowieso € 100.000 gereserveerd voor het vergroenen van het Sontplein.

7. Werklocaties

51. Martini Trade Park - Parkweg Hoofdstation

7/10

Gebiedspartners slaan de handen ineen om het Martini Trade Park een kwalitatieve impuls te geven. In gezamenlijkheid zijn plannen opgesteld om het gebied verder te ontwikkelen tot een kwalitatief hoogwaardige werklocatie. De komende jaren worden deze plannen uitgewerkt. De plannen zullen onder andere bestaan uit de aankleding van het totale gebied door bijvoorbeeld een betere inrichting van de parkeerterreinen en het groen. Hiertoe zijn zogeheten gebiedsdeals gesloten die leiden tot een totale kwaliteitsverbetering. De gemeente Groningen richt zich vooral op de aanpak van de openbare ruimte. Zo wordt de Parkweg grondig aangepakt wat er voor zorgt dat het Martini Trade Park beter bereikbaar wordt en tevens een groene verbinding ontstaat tussen het Hoofdstation, Stadspark en Martini Trade Park.

52. Bedrijventerreinen A7-zone

7/10

We starten een onderzoek naar de economische ambities specifiek gericht op bedrijventerreinen voor de A7-zone. Het gaat hierbij om de bedrijventerreinen Driebond, Euvelgunne en Roodehaan. Binnen dit onderzoek nemen we ook het vergroenen en het klimaatbestendig maken van deze gebieden mee, aangezien juist bedrijventerreinen hitte-eilanden zijn. In het pakket Compensatie Groen en Duurzaam Eelde zijn middelen gereserveerd voor de vergroeningsmaatregelen op bedrijventerreinen Euvelgunne.

4

Toekomstbestendig en toegankelijk landelijk gebied

De gemeente Groningen heeft een heel gevarieerd buitengebied: het besloten landschap op de Hondsrug, geflankeerd door beekdalen in het zuiden, het wierdenlandschap in het noorden, afgewisseld met weidse kleilandschappen in het oosten en westen. Het landelijk gebied is in transitie en staat voor grote opgaven: de landbouw zal stap voor stap duurzamer en natuurinclusiever moeten produceren, de energieopgave zal ook in het buitengebied gestalte krijgen via zonneparken en mogelijk windturbines, forse gebieden voor waterberging zijn gerealiseerd, waterbeheer blijft – met het veranderend klimaat een opgave die aandacht behoeft en veenoxidatie is plaatselijk een opgave. Er wordt gezocht naar locaties waar bos & hout kan worden aangeplant, om zo bij te dragen aan CO2-reductie.

Ten noordoosten van de stad speelt de versterkingsopgave en ten zuiden is het borgen, herstellen en gezoneerd toegankelijk maken en houden van de unieke natuur- en landschapswaarden een opgave. Bij onze visie op en aanpak van groen en landschap in het landelijk gebied is 'meer, beter en bereikbaar groen' net als in bebouwd gebied het doel. Bij 'meer en beter' draait het om het in de juiste verhouding bedienen van erfgoed, natuur, voedselproductie, klimaat en de (recreatieve) waarde voor de mens.

De gemeente heeft in het landelijk gebied maar weinig eigen grond en dus is ook hier de noodzaak tot samenwerken om het landelijk gebied te vergroenen groot. De opgaven hebben we opgeknipt in een aantal thema's.

Landschap

Landschapsuitvoeringsplan Haren

In 2005 is als opvolger van het landschapsontwikkelingsplan (LOP) Haren het Landschapsuitvoeringsplan (LUP) opgesteld. In het LUP zijn 11 concrete uitvoeringsopgaven beschreven. Aan een aantal van die projecten geven we nog steeds uitvoering. Projecten 53, 54 en 55 komen uit het LUP Haren.

53. Herstel houtwallen en hagen Haren

7/10

Doelstelling van het project 'Herstel landschapselementen in Haren' is aanleg, herstel en duurzaam behoud van karakteristieke haag- en houtwalelementen in het buitengebied van de voormalige gemeente Haren. Het gaat daarbij om hagen en houtwallen buiten particuliere tuinen en erven. Met de uitvoering van het project wordt de identiteit en kenmerkendheid van het landschap in stand gehouden en versterkt. Daarmee wordt invulling gegeven aan de aanbevelingen en doelen van het gemeentelijke en provinciale landschapsbeleid. Concreet gaat het om herstel of nieuwe aanleg van 3400 meter houtwal en 1400 meter scheerhaag. Bij de houtwallen gaat het om herstel / aanleg van het wallichaam, de aanplant van bomen en struiken hierop en het plaatsen van veekerende rasters. Bij de meidoornhagen gaat het om de aanleg van nieuwe hagen, waar ze van oudsher voorkomen (zoals de randen van de Hondsrug tussen Noordlaren en Onnen).

54. Herstel pingoruïnes Gorecht

7/10

Samen met experts, vrijwilligers, studenten, bewoners begint Landschapsbeheer Groningen aan het project dat zorgdraagt voor de instandhouding van deze unieke landschapselementen. Geïnteresseerde bewoners worden betrokken en geënthousiasmeerd door lezingen, een cursus en workshops die open toegankelijk zijn voor deelname. De insteek is om deze bewoners te binden aan het landschap en bewust te maken van de bijzondere waarden van de pingoruïnes. Met deze basis kunnen bewoners ondersteunen bij de uitvoering van bodemboringen en het houden van interviews over de cultuurhistorische waarde van pingoruïnes (oral history). Hierdoor wordt informatie verzameld die ten grondslag ligt aan de uitvoering van herstelwerkzaamheden en een duurzaam beheer. De activiteiten zijn er verder op gericht dat bewoners een grotere binding krijgen met deze aardkundige elementen.

55. Pilot Gebiedsaanpak Landschap Gorecht

7/10

Het betreft een project met een duurzame samenwerking tussen alle betrokken partijen in het landschap in het Gorecht. Op basis van een collectief actieplan landschap wordt gefocust op de kernkwaliteiten van het gebied. Door afstemming tussen belangen en doelen, kennis, middelen en de uitvoering worden kansen benut en meer bereikt met beschikbare middelen.

Daarin wordt actief uitvoering gegeven aan het periodiek beheer van 80 km lijnvormige landschapselementen, waarvan 71 km houtwallen en 9 km hagen. Hiertoe wordt een onderhoudscyclus opgezet, waarbij de houtwallen eens per 6 jaar worden onderhouden en de hagen jaarlijks gesnoeid. Daarnaast het periodiek onderhoud van 23 poelen en 21 dobben. Betrokkenheid van inwoners van het landschap is belangrijk. Ze zijn zich meer bewust van het bijzondere landschap, voelen zich betrokken hierbij en een grotere groep zet zich er daadwerkelijk voor in. In het project worden mensen ingezet die een afstand tot de arbeidsmarkt hebben. Ze maken deel uit van een onderhoudsploeg landschap. Door het opdoen van werkervaring en scholing kan een deel van hen worden doorgeleid naar een reguliere baan.

56. Landschaps- ontwikkelingsplan Ten Boer

8/10

De opgaven in het buitengebied van Ten Boer achten we vanwege de combinatie van aardbevingen, transitie in de landbouw, klimaat & energie zo fors, dat we er extra aandacht op willen richten. Het versterken van natuur-, landschaps- en recreatieve waarde met oog voor een duurzame, gezonde landbouw, is onze ambitie. We onderzoeken hoe we de verschillende opgaven in het gebied kunnen bundelen in een landschapsontwikkelingsplan (zoals Haren dat in 2005 al ontwikkelde). Daarbij is een belangrijk vertrekpunt het Landschapsontwikkelingsplan Noord Groningen (2003).

57. Landschaps- convenant opstellen van een regionale landschapsagenda

4/10

Landschap is niet alleen belangrijk voor alle planten en dieren in Groningen, maar ook voor onze inwoners die hier wonen, werken en recreëren. Sinds 2015 zetten een breed scala van organisaties zich via een provinciaal landschapsconvenant in voor het behouden en versterken van het Groningse landschap. Met het convenant krijgt het Groninger landschap de prioriteit die het verdient, vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid. Naast verantwoordelijkheden en taken zijn er afspraken gemaakt over het delen van kennis, samenwerking, financiering en het betrekken van onze inwoners bij hun eigen leefomgeving. We sluiten aan bij het convenant en zijn partner in het realiseren van het nieuwe doel om per regio te komen tot een gezamenlijke landschapsagenda, waar alle bij het convenant betrokken partijen concreet uitvoering aan gaan geven.

Biodiversiteit

58. Natuurerven Noordlaren e.o.

7/10

Met het natuurervenprojecten staan drie doelen centraal. Ten eerste staan de versterking van de biodiversiteit en de kwaliteit van het landschap centraal. En ook het vergroten van de bewustwording en participatie van bewoners en vrijwilligers om aan de slag te gaan met behoud en versterking van biodiversiteit en landschap is een belangrijk doel. Het project behelst een aantal maatregelen en kansen op particulieren en gronden zoals:

- inzaaien van braakliggende gronden en overhoekjes met streekeigen kruidenmengsel;
- intensief beheren van graslandpercelen (deels) omzetten in extensief beheer;
- aanleg van takkenrillen - boomgaarden –solitaire bomen als knotbomen;
- realisatie en herstel van landschapselementen zoals houtwallen en hagen.

Daarnaast betreft het maatregelen op gemeentelijk terrein zoals het ecologisch beheer van bermen en het onderhoud van de zandwegen op en rond de Noordlaarderes. De collectieve aanpak en samenwerking met vrijwilligers draagt bij aan de sociale cohesie in Noordlaren en omgeving. Concreet worden er 25 natuurvriendelijke erven gerealiseerd en 4 overhoekjes en/of bermen ecologisch beheerd.

58. Natuurerven Noordlaren

59. Aanplanten kleinschalig bos kleinschalige landschapselementen

7/10

We vullen de door het Rijk en provincie geïnitieerde opgave naar toevoegen van 'bos & hout' in door voor de hele gemeente te onderzoeken waar op grotere schaal opgaand groen kan worden aangeplant. We zien de CO2-opgave als kans voor het vergroenen van het landelijk gebied en kiezen voor een gebiedsgerichte aanpak met de eigenheid van landschapstypen als uitgangspunt. De bossen hebben een bijdrage om de biodiversiteit te vergroten. Het onderzoek 'bos & hout' doen we in nauwe samenspraak met bewoners, gebruikers en eigenaren. Het is een deelopdracht die bijdraagt aan het behalen van de taakstelling om 1.000 bomen per jaar te planten.

Toegankelijkheid

60. Dorpsommetjes 6/10

In verschillende visies van de dorpen in de gemeente is de wens opgenomen om dorpsommetjes te realiseren. Voor de bewoners van de dorpen in de gemeente is het hebben van voldoende aantrekkelijk groen voor dagelijks gebruik, het dagelijkse ommetje van belang. In enkele dorpen horen we dit geluid sterker dan in andere: Engelbert, Garmerwolde, Middelbert, Noordlaren, Onnen, Ten Boer, Ten Post, en Woltersum. Samen met de bewoners van deze dorpen gaan we actief proberen dorpsommetjes te realiseren. Bij het realiseren van dorpsommetjes hebben we oog voor natuur- en landschapswaarden en kijken we of een combinatie met realisatie 'bos & hout' kansrijk is. Tevens heeft dit project een relatie met dorpsversterking en vernieuwing en samenwerking met gebiedsteams.

61. Routes tussen stad en ommeland 7/10

In het Groenplan zijn routes benoemd die een belangrijke verbinding maken tussen stad en ommeland. We ontwikkelen meer groene aantrekkelijke fietsen wandelverbindingen langs cultuurhistorisch waardevolle lijnen om dorp, stad en landelijk gebied met elkaar te verbinden. Langs die verbindingen planten we – waar passend- bomen aan en kiezen voor kruidenrijke vegetaties passend bij het landschapstype. De routes naar het landelijk gebied worden zo niet alleen aantrekkelijker, maar creëren ook een koelnetwerk dat frisse lucht de stad in brengt. Voor elke route onderzoeken we hoe de aantrekkelijkheid in gebruik, landschappelijke inpassing en biodiversiteit is te vergroten. Voor elke route maken we ontwerp, beschrijven we de maatregelen die nodig zijn en maken een kostenraming. Stadsweg - Groningen en Ten Boer heeft prioriteit vanuit ons openingsbod 2020.

61. Routes tussen stad en ommeland, Noordweg

61. Routes tussen stad en ommeland, Winschoterweg

62. Onderzoek recreatieve druk landelijk gebied

5/10

In en rond NNN gebied en Natura 2000 gebied zijn rust en stilte belangrijke kwaliteiten. We krijgen signalen dat er in (delen van) die gebieden sprake is van recreatieve overdruk. We onderzoeken de effecten van druk op de natuurwaarden en verkennen samen met onze partners de eventuele maatregelen die nodig zijn.

Vooral in het zuidelijk deel van de gemeente horen we geluiden dat de natuur te leiden heeft onder recreatieve druk. Dat wordt genoemd voor de Onlanden, het Zuidlaardermeer-gebied en delen van de Hondsrug. We onderzoeken dit samen met onze partners, gemeente Tynaarlo, Overlegorgaan Nationaal Park Drentsche Aa, bewoners en gebruikers en nemen indien nodig maatregelen.

62. Onderzoek recreatieve druk landelijk gebied

Voedsel

We hebben een voedselstrategie die aan het einde van 2020 is geactualiseerd. Daarin brengen we accenten aan waarop we ons de komende jaren op gaan inzetten. Ondertussen doen we al het een en ander op voedselgebied. Zo promoten we het verbouwen van voedsel door inwoners via Eetbaar Groningen (project 81). Hier kunnen we echter nog wel stappen in zetten door het verbouwen van voedsel in openbaar groen te intensiveren en ruimte te bieden aan (nieuwe) initiatieven. We zien kansen dit te realiseren in de grotere parken. We stellen voor om dit op te nemen in de programmering van parken (project 19).

63. Actualisatie Voedselbeleid

3/10

In 2021 hebben we een geactualiseerd voedselbeleid. Her is een herijking van de nota Groningen groeit gezond uit 2021. De hierin beschreven context is na 8 jaar niet veranderd, maar de urgentie is wel gegroeid. In het geactualiseerde beleid focussen we ons op:

- het geven van het goede voorbeeld, waarbij gezond, duurzaam en lokaal belangrijke uitgangspunten zijn met meer plantaardige eiwitten op het menu;
- in de openbare ruimte blijven we inzetten op meer (eetbaar) groen met de focus op werklocaties;
- het Europese project Foodtrails koppelen we aan de regiodeal. Gericht op het ontwikkelen van een voedselsysteem in de wijken waarin iedereen mee kan doen en gezond, duurzaam en lokaal voedsel kan eten.

64. Ondersteuning Stadslandbouw en voedselinitiatieven

7/10

In het compensatiepakket Groen en Duurzaam Eelde is het project Stadslandbouw en innovatieve voedselinitiatieven opgenomen. Initiatieven van buurtbewoners en ondernemers gericht op de lokale productie van voedsel (de buurtmoestuinen en stadslandbouw) ondersteunen wij reeds waar mogelijk. De financiële ruimte staat echter een kwaliteitssprong op dit moment niet toe. Buurtmoestuinen en stadslandbouw dragen rechtstreeks bij aan het versterken van onze groenstructuren, klimaatadaptieve stad en gezondheid in de brede zin van het woord (fysiek en sociaal).

65. Duurzame pachtcontracten

6/10

We verpachten gemeentelijke gronden aan derden en afspraken zijn vastgelegd in pachtvereenkomsten. We onderzoeken op welke wijze we de pachtvereenkomsten kunnen verduurzamen door oog te hebben voor biodiversiteit en beheer van de gronden. Daarnaast onderzoeken op welke wijze het verpachten van de gemeentelijke een belangrijke bijdrage kan leveren aan het verbouwen van voedsel voor inwoners in de gemeente om zo de ketens te verkorten.

66. Onderzoek aanpak veenoxidatie

4/10

Door verdroging van veengebieden bestaat het risico dat er extra CO₂ wordt uitgestoten. De provincie Groningen onderzoekt de mogelijkheden om veenoxidatie tegen te gaan en daarmee de uitstoot van CO₂ te verminderen. De provincie gaat in gesprek verschillende partners hoe deze opgave verder is op te pakken. De provincie ziet mogelijkheden om de vernatting onder andere te combineren met de aanleg van natte natuur. Naast landbouwers, landeigenaren, waterschappen zal ook de gemeente een van de gesprekspartners zijn.

Identiteit

67. Groene Parels van het Noorden 7/10

In 2013 is door Natuurmonumenten het project Herstel landgoederen Eelde-Paterswolde gestart. Binnen dit succesvolle project zijn landgoederen en buitenplaatsen in Eelde en Paterswolde beter herkenbaar en zichtbaar gemaakt. De herstelwerkzaamheden hielden echter op bij de provinciegrens. Omdat invulling te geven aan het Groningse deel is Landschapsbeheer Groningen in 2015 gestart met het project Groene parels van het Noorden. Het doel van het project is om een bijdrage te leveren aan de ruimtelijke kwaliteit van de landgoederen en buitenplaatsen. In de eerste fase zijn de landgoederen en de buitenplaatsen in de toenmalige gemeente Groningen en Haren geïnventariseerd en getoetst op criteria als toegankelijkheid, zichtbaarheid en natuurwaarden.

Op basis van de resultaten van fase 1 is het projectvoorstel voor fase 2 opgesteld. Het doel van Groene parels van het noorden is het herstellen en zichtbaar maken van de buitenruimtes van landgoederen en buitenplaatsen in de gemeente Groningen. Fase 2 betreft de uitvoeringsfase, waarin we naast de uitvoering van herstelwerkzaamheden het vervolgbeheer willen waarborgen. In mogelijke volgende fases kunnen meer landgoederen en buitenplaatsen hersteld worden. Het betreft percelen van particulieren en openbare gebieden zoals het park Groenestein in Helpman.

68. Kroonjuwelen In Haren en Ten Boer 4/10

Voor de voormalige gemeente Groningen zijn in Groene Pepers kroonjuwelen aangewezen. De kroonjuwelen worden gekenmerkt doordat ze zowel een belangrijke cultuurhistorische waarde als ook een ecologische waarde vervullen. Voor het grondgebied van de voormalige gemeenten Haren en Ten Boer gaan we de kroonjuwelen ook in kaart brengen.

68. Kroonjuwelen Haren
Appelbergen
(foto door Stella Dekkers)

5

Generieke maatregelen

Naast deze specifieke pijlers zijn er ook projecten en maatregelen te benoemen die overkoepelend zijn. Dit zijn de generieke maatregelen en wordt als een apart spoor in dit uitvoeringsplan geïntroduceerd. In dit uitvoeringsplan geven we voor elk spoor een nadere uitwerking van de projecten en maatregelen.

Beleid

69. Cultuur-historische waardenkaart

3/10

We inventariseren en waarderen via de Cultuurhistorische Waarden Kaart (onder meer) alle waarden van landschappen, verkavelingen en landschapselementen; Dat is al gebeurd voor Ten Boer en Groningen en gebeurt dit jaar voor de voormalige gemeente Haren. De waarden worden in onze omgevingsplannen beschermd: op zo'n manier dat bij elke ruimtelijke afweging de cultuurhistorische waarde óók van groen en landschap een factor is (afgerond in 2020).

70. GES en doelsoortenbeleid

6/10

We breiden de Stedelijke Ecologische Structuur naar een Gemeentelijke Ecologische Structuur (GES). Daarmee nemen we het grondgebied van Meerstad en de oude gemeenten Haren en Ten Boer op kaart op en wordt de ecologische structuur gemeente dekkend. We ontwikkelen parallel hieraan ook een doelsoortenbeleid voor deze gebieden zodat we op basis daarvan kunnen aangeven welke fysieke maatregelen genomen moeten worden voor een robuuste en obstakelvrije structuur. We willen de gemeentelijke ecologische structuur ook beter planologisch gaan beschermen via de Omgevingswet. We ontwikkelen daarvoor een systematiek.

70. GES en doelsoortenbeleid

71. Bos & Hout strategie

6/10

We willen de Bos & Hout- strategie zoveel mogelijk benutten in het behalen van de doelstellingen uit het Groenplan. We zetten ons niet alleen in op het uitbreiden van bos, maar bijvoorbeeld ook op boomstructuren binnen het stedelijk gebied en versterken en aanbrengen van nieuwe landschapselementen.

In het kader van het nationale Klimaatakkoord ontwikkelt de provincie Groningen met gemeenten, terrein beherende organisaties en landschapsorganisaties de Bos & Hout strategie. In deze strategie is de ambitie opgenomen om provinciaal het areaal bos uit te breiden met kwalitatief hoogwaardig en in het landschap passend bos. In tien jaar zal er ca. 700 hectare aan bosareaaluitbreiding plaatsvinden. Inmiddels is een provinciale kansenkaart ontwikkeld als leidend document voor de uitvoering van de ambitie. De kansenkaart zal nog worden vastgesteld door de Provinciale Staten. Besluitvorming wachten wij af alvorens vervolgstappen te zetten.

72. Bomen-structuurplan actualiseren

5/10

De oude gemeente Groningen heeft in 2014 het bomenstructuurplan Sterke Stammen vastgesteld. Hierin is de gewenste boomstructuur in beschreven. De voormalige gemeente Haren heeft ook een bomenbeleidsplan vastgesteld in 2010. In 2023 maken we een nieuw bomenstructuurplan voor de gehele gemeente.

73. Natuurinclusief bouwen

6/10

We werken een voorstel uit voor hoe we natuurinclusief bouwen kunnen bevorderen. Natuurinclusief bouwen levert een bijdrage aan de instandhouding van beschermde (en overige) soorten en levert tegelijkertijd een bijdrage aan een prettige leefomgeving, aan de mogelijkheden voor natuurbeleving in de stad en daarmee samenhangend een bijdrage aan het welzijn en de gezondheid van mensen. Het gaat bij natuurinclusief bouwen om het toepassen van maatregelen in, op of nabij gebouwen die een bijdrage leveren aan de biodiversiteit. In het voorstel is ruimte voor maatwerk; toe te passen maatregelen in de middeleeuwse binnenstad zijn anders dan in een naoorlogse wijk en in het landelijk gebied zijn verschillend andere maatregelen nodig dan op een bedrijventerrein. In het voorstel is ook aandacht voor de borging.

74. Groen- investeringsfonds

5/10

Om meer groen te realiseren, gaan we een groeninvesteringsfonds oprichten. We willen vanuit het fonds jaarlijks 100 extra bomen in de openbare ruimte aanplanten. We vergroenen daarmee woonwijken en dorpen, bedrijventerreinen en winkelgebieden. We gaan onderzoeken op welke wijze we het fonds gaan inrichten.

75. Erfinrichtings- plannen

5/10

We hebben extra aandacht voor het erf en koersen op behoud en versterken van de waarden van het erf in het landschap bij verwachte ontwikkelingen. Of het nu functiewijzing van (forse) oude boerderijen betreft, (door)ontwikkelen van recreatief medegebruik of vergroten van kansen voor korte ketens: we kijken of onze omgevingsplannen voldoende op verwachte ontwikkelingen inspelen en hebben daarbij extra aandacht voor het borgen van erfgoed, natuur- en landschapswaarden. Bij ruimtelijke ontwikkelingen in het landelijk gebied vragen we altijd een erfbeplantingsplan. Daarbij verwachten we dat een ontwikkeling niet alleen een verbetering voor de gebouwen, maar ook voor het groen op/rond het erf oplevert. We gaan daar een standaard voor ontwikkelen, door het bijvoorbeeld op te nemen in omgevingsplannen.

Groene stimuleringsregelingen

We proberen onze inwoners en ondernemers zoveel mogelijk te betrekken en te activeren in onze doelstelling om een groenere gemeente te worden. Hiertoe zijn verschillende stimuleringsregelingen voor opgericht. Er zijn een aantal bestaande subsidieregelingen die succesvol zijn. Om de vergroening op eigen terrein verder te laten toenemen introduceren we een aantal nieuwe stimuleringsregelingen. We gaan overigens onderzoeken of we een overkoepelende subsidieregeling Klimaatadaptatie kunnen opzetten. Vanuit één overzichtelijke regeling ondersteunen we inwoners en ondernemers die een bijdrage leveren aan klimaat adaptiever maken van hun eigen terrein, door bijvoorbeeld verharding te vervangen voor groen, een minimale hoeveelheid waterberging realiseren of zorgen voor afgekoppeld oppervlak. We willen een dergelijke overkoepelende regeling in 2021 opgesteld hebben.

76. Operatie Steenbreek

7/10

Een ongunstige, landelijke trend van de afgelopen decennia is het verharden van tuinen. Verharden of verstenen leidt tot minder infiltratie in de bodem en meer afvoer naar de riolering. Precies het omgekeerde dus van wat we met groene daken beogen. Om deze trend om te buigen, werken we samen met de werkgroep Operatie Steenbreek en de Natuur- en Milieufederatie Groningen. Het blijkt dat kleine, lokale maatregelen heel effectief zijn. Zo kunnen inwoners bijvoorbeeld een geveltuin aanleggen, een boomtuin adopteren of de directe omgeving van de straat of speeltuin vergroenen onder de noemer “Tegel eruit, plant erin”. Ze verhogen bovendien de bewustwording dat klimaatadaptatie en het versterken van de biodiversiteit noodzakelijk zijn. Operatie Steenbreek wordt vanuit het Groninger Water en Rioleringsplan gefinancierd.

76. Operatie Steenbreek

77. Tiny Forests

7/10

In afstemming met de IVN worden vier tiny forests aangelegd in de gemeente Groningen. Een tiny forest is een dichtbegroeid, inheems bos ter grootte van een tennisbaan (ongeveer 200 m² groot). Dit bos is niet alleen een prettige plek voor vlinders, vogels, bijen en kleine zoogdieren, maar ook voor mensen. Kinderen leren in het buitenlokaal over de natuur en buurtbewoners ontmoeten elkaar op een prettige en gezonde plek. De eerste tiny forest is aangelegd in Gravenburg. In 2020 leggen we nog twee tiny forests aan en in 2021 de laatste. Beoogde locaties zijn de Graaf Adolfstraat, het Molukkenplantsoen in Groningen en CBS de Borg in Haren. We gaan overigens ook deelnemen aan een Europees project zodat in de periode van 2021 en 2024 nog eens vier tiny forests worden aangelegd.

78. Eetbaar Groningen

6/10

In 2009 startte dit project met als doel om eetbare gewassen in de openbare ruimte te verbouwen. Inmiddels zijn ruim zeventig initiatieven door bewoners ontstaan. Het gaat onder andere om buurtboomgaarden, buurtmoestuinen, fruitbomen.

79. Nieuwe dag, nieuwe boom

8/10

Een groene woonomgeving draagt bij de leefbaarheid, het vergroten van de biodiversiteit en het tegengaan van hittestress en wateroverlast. Het is daarom belangrijk om niet alleen de openbare ruimte te vergroenen, maar ook de tuinen van bewoners en terreinen van bedrijven. Met deze nieuwe groene stimuleringsregeling stellen we elk jaar 365 bomen beschikbaar om privéterreinen te vergroenen.

77. Tiny forests

78. Eetbaar Groningen

80. Stimulerings- programma Groene Daken

8/10

Groene daken leveren een nuttige bijdrage aan het klimaat in het stedelijk gebied. Ze houden water vast, dempen de opwarming, produceren zuurstof en zorgen voor een verrijking van de biodiversiteit. We hebben daarom al een aantal jaren een financiële regeling die het aanleggen van groene daken stimuleert. De regeling voorziet duidelijk in een behoefte en draagt bij aan een groeiend aantal groene daken in Groningen. De regeling wordt gefinancierd vanuit het Groninger Water en Rioleringsplan.

80. Stimuleringsprogramma Groene Daken

80. Stimuleringsprogramma Groene Daken

81. Groene gevelmenukaart

8/10

Waar er in de compacte stad op sommige locaties te weinig ruimte is voor groen in de vorm van bomen of heesters kunnen groene gevels een waardevolle toevoeging zijn. Ze kunnen namelijk onder andere een bijdrage leveren aan het vergroten van de biodiversiteit, het tegengaan van hitteoverlast en groenbeleving. We ontwikkelen een menukaart de vergroening van bestaande gevels te promoten. Op de menukaart staan de verschillende mogelijkheden om groene gevels aan te brengen. Om de aanleg te stimuleren stellen we een subsidie beschikbaar annex de stimuleringsregeling Groene Daken. We willen daarmee jaarlijks de aanleg van 1000 m2 aan groene gevels ondersteunen.

82. Pilot klimaat adaptieve opritten

8/10

Als voorloper op een subsidieregeling klimaatadaptatie organiseren wij een pilot klimaat adaptieve opritten. Voor deze pilot worden tien traditionele stenen opritten klimaat adaptief ingericht. Dit project wordt uitgevoerd in samenwerking met een tuinarchitect. De opritten worden geworven in prioritaire wijken ten aanzien van hittestress en wateroverlast. Het levert ons op:

- 10 klimaat adaptieve opritten
- minimaal 60% minder verhard oppervlak
- Totaal minimaal 10m2 minder stenen
- Inspiratievoorbeelden/menukaart klimaat adaptieve opritten
- Communicatiemateriaal ten behoeve van promotionele doeleinden

Na de pilot bepalen we of hier een regeling voor wordt opgesteld.

81. Groene gevelmenukaart

81. Groene gevelmenukaart

Communicatie, onderzoek, beheer en monitoring

83. Leidraad openbare ruimte **5/10**

Ter ondersteuning van het herwinnen van de openbare ruimte ontwikkelen we naar analogie van de aanpak van de Binnenstad een Leidraad Openbare Ruimte. Hierin verbeelden we de principes van stimulering van ontmoeting, toegankelijkheid, ruimte voor voetgangers en fietsers, vergroening en het fors terugdringen van geparkeerde auto's. Daarbij willen we in de wijken en dorpen het gebruik van de auto ontmoedigen, juist vanwege het beslag dat er op de ruimte wordt gelegd en willen we kritisch kijken naar het verdere gebruik dat vooral openbaar moet zijn.

De Leidraad moet helpen om een nieuwe balans te vinden en zo nodig keuzes te kunnen maken tussen alle claims die er op de beperkte ruimte worden gelegd en moet ruimte bieden voor de transformatie naar een groenere, gezondere openbare ruimte die uitnodigt tot beweging en ontmoeting. We zien de Leidraad als hulpmiddel om in de gemeente gehanteerde normen, regels en richtlijnen voor de openbare ruimte te toetsen op gewijzigd beleid en te onderzoeken wat er anders en beter kan. De Leidraad Openbare Ruimte vormt de basis voor het aanpassen van ontwerp- en beheerrichtlijnen voor de openbare ruimte. Die aanpassing gebeurt in een update van het 'Handboek openbare ruimte'. Daarin worden de vernieuwde normen en randvoorwaarden voor praktische uitvoering en inrichting van de openbare ruimte gebundeld.

84. Beheerstrategie **3/10**

Met de ambitie om te meer groen aan te brengen en dit aantrekkelijk en kwalitatief goed te houden is het van belang dat er voldoende middelen zijn om het groen te beheren. Het aspect van participatie, zelfbeheer en eigenaarschap door onze inwoners nemen we daarin mee. Stadsbeheer en Stadsontwikkelingen stellen een beheerstrategie op om de ambitie uit het groenplan en het groenbeheer op elkaar uit te lijnen.

85. Boomfeestdag **7/10**

Samen met basisscholieren planten we jaarlijks tijdens de nationale boomfeestdag in maart een aantal bomen.

85. Boomfeestdag Westpark

85. Boomfeestdag

86. Ontwikkelen groentool

3/10

In 2017 is de motie over de groentool aangenomen. In die motie wordt opgeroepen om een website op te zetten die de transparantie van het groenbeleid verbetert en ook inzichtelijk maakt hoe groen zich zowel kwalitatief als kwantitatief ontwikkelt. Op de website www.groningenklimaatbestendig.nl is al veel data terug te vinden. Er zijn bijvoorbeeld kaarten terug te vinden die de hittestress- en wateroverlastlocaties duiden, de ecologische waardevolle gebieden tonen en aangeven wat de percentage bomen en versteende tuinen in de verschillende gebieden zijn. We werken inmiddels aan een wijkklimaatmonitor. Tevens werken we aan een viewer waarin het jaarlijkse kap- en herplantprogramma is terug te vinden. Dit vullen we gaandeweg aan met boomziekten, locaties waar we nieuwe bomen aanplanten vanuit de taakstelling uit het groenplan. Ook is er nog andere data beschikbaar die we gaan ontsluiten, zoals bijvoorbeeld de ontwikkeling van de boomkroonvolume. We zullen alle relevante informatie via de hierboven genoemde website ontsluiten.

87. Topsectoren: succesvolle implementatie van groene stadsontwikkeling (WUR)

6/10

Het Rijk ondersteunt onderzoek, innovatie ontwikkeling van de zogenaamde Topsectoren: sectoren zijn gebieden waar het Nederlandse bedrijfsleven en onderzoekscentra wereldwijd in uitblinken. Het bedrijfsleven, Wageningen University & Research (WUR), onderzoekscentra en de overheid werken samen aan kennis en innovatie om deze positie nog sterker te maken. Het doel is om stedelijke professionals van de juiste kennis te voorzien om de integratie van groen in de stadsontwikkelingsprocessen te verbeteren. Met de ontwikkelde kennis zal groen effectiever kunnen worden geïntegreerd in de processen van stadsvernieuwing en –uitbreiding waardoor de vraag naar meer en effectiever stadsgroen toeneemt, en wordt de klimaatbestendigheid en algehele verduurzaming van genoemde verstedelijking naar een hoger plan getild. Het onderzoek zoekt naar de succes- en faalfactoren bij de integratie van groen in stedelijke planvormingsprocessen. Dit is in Nederland niet eerder systematisch gebeurd, en daarmee ontbreekt vooralsnog ook een effectieve aanpak om de rol van groen in de planvorming te verbeteren. Binnen het project maken wij de koppeling met de grotere gebiedsontwikkelingen als Eemskanaalzone en Suikerzijde.

86. Ontwikkelen groentool

88. Sleeping beauty's Haren en Ten Boer **5/10**

In 2017 zijn in het kader van de nieuwe erfgoednota sleeping beauty's geïnventariseerd. Het gaat om onbekende waardevolle plekken, gebouwen en objecten die nieuw leven ingeblazen kunnen worden door ze wakker te kussen. De Stadspanel-enquête leverde destijds meer dan 700 suggesties op. Het zijn dikwijls door wijk- en buurtbewoners gekoesterde plaatsen in hun directe leefomgeving, waar ze gelukkig van worden en die hen een gevoel van 'thuis' geven. Deze zeer gewaardeerde inventarisatie gaan we ook toepassen in de voormalige gemeenten Haren en Ten Boer. Uit de input gaan we samen met wijk- en buurtbewoners hier in de gebiedsgerichte programma's een plan voor maken.

89. Handhaving gemeentelijk groen, groene wetten en regels **3/10**

Om de hoeveelheid en kwaliteit van groen te waarborgen is het instrument van toezicht en handhaving is belangrijk. Het draagt bij aan het behoud van bestaande natuur- en landschapskwaliteiten en zorgt ook dat het groenareaal op peil blijft. De bijdrage van groen in het oplossen van maatschappelijke vraagstukken is prominent. Daarmee vraagt dit ook permanente aandacht voor toezicht en handhaving op wet- en regelgeving. Vanuit de gemeentelijke rol gaat het dan voornamelijk om omgevingsvergunningen activiteiten werk en kap, toezicht op groene regels uit bestemmingsplan en toekomstige omgevingswet en -plannen. Voor de Natuurbeschermingswet hebben wij een signalerende functie en onderhouden we contacten met de provincie Groningen als bevoegd gezag.

Ook het gebruik van gemeentelijk groen zonder toestemming is een van de aspecten die aandacht behoeft om belangrijke groenstructuren intact te laten. We onderzoeken de huidige wijze van toezicht en handhaving op groen, natuur en landschap, geven hierover een oordeel, geven aanbevelingen hoe zaken beter kunnen en wat hier voor nodig is.

90. Boomkwekerij Meerstad **2/10**

We onderzoeken of we een eigen boomkwekerij kunnen oprichten. We kunnen daarmee aan de ene kant plantgoed kweken die we in de openbare ruimte kunnen gaan aanplanten. Tevens kunnen we dat inzetten voor groenparticipatieprojecten. Binnen deze kwekerij staat social return centraal. We bieden mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt ontwikkelmogelijkheden door te werken in het groen en willen dit combineren met praktijkonderwijs in het groen.

Projectenoverzicht met score

Nr.	Projectnaam	OPENINGSBOD 2020	IDEE GROENPLAN	LEEFKWALITEIT	WONEN	RUIMTELIJKE ECONOMIE	VERKEER & VERVOER	ENERGIE	WIJKVERNIEUWING	DORPSVERNIEUWING	BINNESTAD	TOTAAL	Integraliteit	Klimaatbestendig Groningen	Realisatie SES (GES)	Gedeelede landschapsdoelen	Uitvoeringsgericht	Bijdrage derden	Totaal
1	Aanplanten extra bomen		✓	1	1	1			1	1	1	6	3	1	0	0	3	0	7
2	Ontsteden openbare ruimte		✓	1	1	1	1		1	1	1	7	3	1	0	0	3	0	7
3	Uitvoeren ideeën groenplan			1					1	1	1	4	3	0	1	1	3	1	9
4	Kardings ontzet 1e fase	✓	✓	1			1					2	2	0	1	1	3	0	7
5	Kardings ontzet 2e fase - onderzoek		✓	1			1					2	2	1	1	1	1	0	6
6	Reitdiepzone en Westelijke Ringweg		✓	1	1	1	1					4	3	0	1	0	2	0	6
7	Westflank - Visievorming			1		1	1	1				4	3	1	1	1	2	0	8
8	Lob Haren Noord - Landschapsplan			1	1			1				3	2	0	1	1	2	0	6
9	Helperzoom 2e fase			1			1					2	2	1	1	0	3	0	7
10	Gebiedsvisie Kardinge		✓	1		1	1					3	2	0	1	1	2	0	6
11	Landschapsvisie Hunzezone			1	1	1	1	1				5	3	1	1	1	2	0	8
12	Hunzeboord - uitvoering			1	1	1	1					3	2	0	1	1	3	0	7
13	Uitvoering Hunzezone			1	1	1	1	1				5	3	1	1	1	3	0	9
14	Groene maatregelen polder Lageland			1		1		1				3	2	0	1	1	3	0	7
15	Verbinding Stadspark en Onlanden			1			1					2	2	0	1	1	2	0	6
16	Ontsnipingsmaatregelen GES			1		1	1					3	2	0	1	0	3	0	6
17	Groeningen			1		1	1			1		4	3	1	1	1	2	0	8
18	Landschapsplan A7			1		1	1					3	2	1	1	1	2	0	7
19	Programmering parken	✓	✓	1			1					2	2	1	1	0	2	0	6
20	Stadspark - uitvoeringsmaatregelen	✓	✓	1			1					2	2	1	1	0	3	0	7
21	Uitvoering programmering parken		✓	1	1		1					3	2	1	1	0	3	0	7
22	Groene lopers Zuiderplantsoen			1	1		1					3	2	1	0	0	3	0	6
23	Meekoppelen voor een Groene Plus			1	1	1	1	1	1	1	1	8	3	1	0	0	3	0	7
24	Pilot Groene schoolpleinen en vervolg	✓		1	1				1	1	1	5	3	1	0	0	3	1	8
25	Analyse evenementenlocaties buiten binnenstad			1		1					1	3	2	1	0	0	2	0	5
26	Aanpak hittestress kwetsbare wijken			1	1				1		1	4	3	1	0	0	2	0	6
27	CASMOPOR Park		✓	1	1	1						3	2	1	0	0	3	1	7
28	Europapark			1	1	1	1					4	3	1	0	0	3	0	7
29	Groen in prioritaire wijken		✓	1	1				1			3	2	1	0	0	3	1	7
30	Klimaatadaptieve Bedumerweg		✓	1	1	1	1		1			4	3	1	0	0	3	0	7
31	Selwerd - Mispellaan en omgeving			1	1	1	1	1	1			5	3	1	0	0	3	0	7
32	Selwerd Zuid - Abeelstraat en omgeving			1	1		1		1			4	3	1	0	0	3	0	7
33	Schouwburgplein	✓		1		1	1				1	4	3	1	0	0	3	0	7
34	Grote Markt	✓	✓	1		1	1				1	4	3	1	0	0	3	0	7
35	Dudok aan het diep		✓	1		1	1				1	4	3	1	0	0	3	0	7
36	Kattenbrug en omgeving	✓	✓	1		1	1				1	4	3	1	0	0	3	0	7
37	Sint Jansstraat	✓		1		1	1				1	4	3	1	0	0	3	0	7
38	Aanloopstraten Oude Ebbing-, Ooster- en Gelkingestraat			1		1	1				1	4	3	1	0	0	3	0	7
39	Rode Weeshuisstraat			1		1	1				1	4	3	1	0	0	3	0	7
40	Westerhaven	✓	✓	1		1	1				1	4	3	1	0	0	3	0	7
41	Aantrekkelijke en bereikbare Singels	✓	✓	1	1						1	3	2	1	1	0	3	0	7
42	Verbindingskanaal Groene 17e eeuwse ring	✓	✓	1			1				1	3	2	1	1	0	3	0	7
43	Ossenmarkt			1							1	2	2	1	0	0	3	0	6
44	Damsterplein	✓		1		1	1				1	4	3	1	0	0	3	1	8
45	Vismarkt klimaatadaptief			1		1	1				1	4	3	1	0	0	2	0	6
46	Hanzeplein			1		1	1				1	4	3	1	0	0	2	0	6
47	a. Vergroening Nieuwe Boteringestraat	✓		1	1		1				1	4	3	1	0	0	3	0	7
48	b. Vergroening Nieuwe Ebbingestraat	✓		1		1	1				1	4	3	1	0	0	3	0	7
49	Extra bomen in schilstraten			1	1		1					3	2	1	0	0	3	0	6
50	Aantrekkelijke groene winkelgebieden		✓	1		1	1					3	2	1	0	0	3	0	6
51	Martini Trade Park			1	1	1	1					3	2	1	1	0	3	0	7
52	Bedrijventerreinen A7-zone			1		1	1					3	2	1	1	1	2	0	7
53	Herstel houtwallen en hagen Haren	✓		1								1	1	0	1	1	3	1	7

Nr.	Projectnaam	OPENINGSBOD 2020	IDEE GROENPLAN	LEEFKwaliteit	WONEN	Ruimtelijke economie	VERKEER & Vervoer	ENERGIE	Wijkvernieuwing	Dorpsvernieuwing	Binnenstad	TOTAAL	Integraliteit	Klimaatbestendig Groningen	Realisatie SES (GES)	Gedeele landschapsdoelen	Uitvoeringsgericht	Bijdrage derden	Totaal
54	Herstel pingoruïnes Gorecht	✓		1								1	1	0	1	1	3	1	7
55	Pilot Gebiedsaanpak Landschap Gorecht	✓		1								1	1	0	1	1	3	1	7
56	Landschapontwikkelingsplan Ten Boer			1	1	1	1	1		1		6	3	1	1	1	2	0	8
57	Landschapsconvenant - samen werken aan het landschap			1								1	1	0	0	1	2	0	4
58	Natuurerfen Gorecht	✓		1								1	1	0	1	1	3	1	7
59	Aanplanten kleinschalig bos / landschapselementen		✓	1								1	1	0	0	1	3	1	6
60	Dorpsommetjes		✓	1						1		2	2	0	0	1	3	1	7
61	Routes tussen stad en ommeland		✓	1	1	1	1			1		5	3	1	0	1	2	0	7
62	Onderzoek recreatieve druk landelijk gebied		✓	1		1	1					3	2	0	1	1	1	0	5
63	Actualisatie voedselbeleid			1								1	1	0	0	0	1	1	3
64	Ondersteuning Stadslandbouw en voedselinitiatieven		✓	1		1						2	2	0	0	1	3	1	7
65	Duurzame pachtcontracten			1		1						2	2	0	1	1	1	1	6
66	Onderzoek aanpak veenoxidatie			1								1	1	1	0	1	1	0	4
67	Groene Parels van het Noorden			1						1		2	2	0	0	1	3	1	7
68	Kroonjuwelen in Haren en Ten Boer			1						1		2	2	0	0	1	1	0	4
69	Cultuurhistorische waardenkaart		✓	1								1	1	0	0	1	1	0	3
70	GES en doelsoortenbeleid opstellen		✓	1	1	1	1	1				5	3	0	1	1	1	0	6
71	Uitwerking Bos & houtstrategie			1		1	1					3	2	1	0	1	2	0	6
72	Bomenstructuurplan actualiseren		✓	1	1	1						3	2	1	0	1	1	0	5
73	Regeling Natuurinclusief bouwen opstellen		✓	1	1	1						3	2	1	1	1	1	0	6
74	Groeninvesteringsfonds opstellen		✓	1	1	1				1		4	3	1	0	0	1	0	5
75	Inbedden erfinrichtingsplannen			1					1	1		3	2	0	0	1	1	1	5
76	Operatie Steenbreek		✓	1					1	1		3	2	1	0	0	3	1	7
77	Tiny forests		✓	1					1	1		3	2	1	0	0	3	1	7
78	Eetbaar Groningen		✓	1					1	1		3	2	0	0	0	3	1	6
79	Een nieuwe dag, een nieuwe boom		✓	1					1	1	1	4	3	1	0	0	3	1	8
80	Stimuleringsprogramma Groene Daken		✓	1					1	1	1	4	3	1	0	0	3	1	8
81	Groene gevelmenkaart		✓	1					1	1	1	4	3	1	0	0	3	1	8
82	Pilot klimaat adaptieve opritten			1					1	1	1	4	3	1	0	0	3	1	8
83	Leidraad openbare ruimte			1	1	1	1		1	1	1	7	3	1	0	0	1	0	5
84	Beheerstrategie			1								1	1	0	0	0	1	1	3
85	Boomfeestdag			1								1	1	1	0	1	3	1	7
86	Ontwikkelen Groentool			1								1	1	1	0	0	1	0	3
87	Groene Stadsontwikkeling (WUR)			1	1	1	1					4	3	1	0	0	2	0	6
88	Sleeping beauty's Haren en Ten Boer			1						1		2	2	0	0	1	1	1	5
89	Prioriteit handhaving groene wetten en regels			1								1	1	1	0	0	1	0	3
90	Boomkwekerij Meerstad onderzoek			1								1	1	0	0	0	1	0	2

BESCHRIJVING GROENAMBITIES

Hier is voor de verschillende gebiedsontwikkelingen en overige projecten een beknopte beschrijving gegeven over hoe de groenambitie daarin is verwerkt.

Gebiedsontwikkelingen

Meerstad

De komende jaren blijft Meerstad groeien. We gaan over tot het bouwrijpmaken van de wijk Groenewei. In deze wijk worden de woningen gesitueerd rondom groene hofjes. Daarnaast wordt bij de school en de supermarkt een groene weide gemaakt met natuurlijke speelgelegenheid voor kinderen.

Verder wordt er hard gewerkt aan de wijk De Zeilen. Naast een aantal wooneilanden wordt er tevens een groene openbaar toegankelijke oever langs het Woldmeer gemaakt. Daarnaast wordt het gebied rondom de meanderende kleisloot ingericht als openbaar groengebied en worden er natuureilanden gemaakt op de plek waar vroeger de roeibaan lag. Tot slot zijn we aan het onderzoeken of we vooruitlopend op de ontwikkeling van De Zeilen al bomen kunnen aanplanten langs de Vossenburglaan.

Nu Meerstad steeds meer inwoners krijgt, is een nieuwe ontsluitingsroute van en naar Meerstad nodig. De Driebondsweg kan het verkeer niet meer goed aan. Met inbreng van omwonenden is gewerkt aan het ontwerp van de nieuwe route voor auto, openbaar vervoer en fiets. Het resultaat mag er zijn. Als alles volgens planning verloopt, openen we in 2022 een nieuwe, veilige route die is ingepakt in prachtig groen. In totaal worden er zo'n 300 bomen geplant rond de weg. Ook wordt er ongeveer 1,5 kilometer aan wild bloemenmengsel ingezaaid. De nieuwe Borgweg krijgt een bosachtig karakter. Tussen de weg en het vrij liggend fietspad staan bomen verspreid in de berm.

Suikerzijde

In De Suikerzijde zetten we in op een hoogwaardige kwaliteit van de openbare ruimte met veel groen en water. We richten de openbare ruimte groen en klimaat adaptief in, onder andere langs het spoor en het Hoendiep en met een nieuw park (12 ha) aan de westzijde. In de straten zorgen wadi's voor waterberging tijdens hevige regenval en grote bomen zorgen voor schaduw in hete zomers. Ook op de binnenterreinen van bouwvelden is ruimte voor veel groen en bomen. Het groen in De Suikerzijde wordt heel divers, waarbij een rijke en diverse mix aan beplanting de biodiversiteit en kwaliteit van de wijk versterken. Ook richten we 14 ha aan compensatiegebied in met een blijvende natuurfunctie. Afhankelijk van de voortgang van procedures kunnen we eind 2021 starten met de uitvoering van het grondwerk. Vanaf 2023 kan dan gestart worden met de bouw van woningen. Afhankelijk van de voortgang van de woningbouw kunnen de eerste delen van het nieuwe stadsdeel "woonrijp" gemaakt worden.

Langzaam verkeersverbinding naar Suikerzijde

De toekomstige fietsverbinding tussen de binnenstad en de Suikerzijde krijgt een groene inrichting. De ambitie is om deze verbinding zo groen en klimaat adaptief mogelijk aan te leggen. Het inrichtingsvoorstel is in ontwikkeling. Naar verwachting vindt de aanleg in 2023 of 2024 plaats.

Stadshavens

Binnen heel stadshavens zal groen een prominente plek krijgen. Dit is op te delen in wijk overstijgend groen, buurt groen en huis- en tuingroen. Ten aanzien van wijk overstijgend groen hebben we de volgende projecten dekking binnen de investeringsbegroting:

- Park Stadshaven; uitvoering afhankelijk van de fasering (verwachting 2028/2030)
- Herinrichting en vergroenen Damsterdiep. Uitvoering is afhankelijk van de fasering. Deels kan al worden aangelegd.

We maken ook een koppeling met de omliggende wijken. Dat betekent dat de Zaagmuldersweg en Oliemuldersweg gedeeltelijk heringericht moeten worden. Deze herinrichtingen vallen buiten de huidige investeringsbegroting. Als het gaat om buurtgroen focussen we ons op de aanleg van binnentuinen, woonstraten en pleinen. De uitgangspunten voor de klimaatadaptieve maatregelen en vergroening zijn opgenomen in het stedenbouwkundig kader. Uitvoering is afhankelijk van de fasering. De maatregelen zijn reeds opgenomen in de investeringsbegroting. Op het laagste schaalniveau vergroenen we daken en leggen groene tuinen en balkons aan. Voor de vergroening van tuinen en balkons wordt binnen het project gewerkt met een groencoach. Stadshavens kent een looptijd van 15 jaar. De uitvoering van de groencomponenten is aan de fasering gekoppeld in deze 15 jaar.

De Held III

De planvorming voor de nieuwe woonwijk is onlangs gestart. Groen en landschap zijn dragers voor de wijk en bepalen in grote mate de kwaliteit voor de wijk. De aansluiting op de groene lob Hoogkerk-Hoendiep is van belang en draagt bij aan het bewegen (in de vorm van fietsen en wandelen) in en om de wijk. Daarnaast is het realiseren van voldoende waterberging in de wijk een belangrijke opgave. In de wijk zelf zetten we in op een hoge biodiversiteit en zoveel mogelijk gebruiksgroen.

Stationsgebied

Het station en het gebied erom heeft zal de komende jaren worden ontwikkeld. Een definitieve invulling van de omgeving van het station is er nog niet. In het gebied streven we een stedelijke agenda na en het gebied verbindt de binnenstad met het zuidelijke deel van de stad en zorgt voor levendigheid. De openbare ruimte is groen en gastvrij, waarin de voetganger het primaat heeft, en het gebied is duurzaam en klimaat adaptief.

Samen met direct aanwonenden zijn plannen gemaakt voor de voormalige PostNL-locatie. Het resultaat is een ontwerp met daarin een parkachtig gebied dat voor een deel bovenop de onderdoorgang voor de bussen ligt. Op deze wijze wordt de overgang tussen het station en de woonbuurten aantrekkelijker gemaakt.

Zernike

In 2020 zijn we gestart met de herinrichting van de Zernikelaan. Bij deze herinrichting zorgen we voor een flinke plus voor groen en bomen. De geplande afronding van de herinrichting is in 2021.

Begin 2021 leggen we in het kader van de vergroening een groenstrook/singel aan nabij het Reitdiep. Hierin komen veel bomen en water en wordt wat ruig van karakter. Totale oppervlakte van dit groengebied is ruim 1 hectare.

In 2022 wordt de omgeving van het nieuwe Feringa Building opnieuw ingericht. Hiervoor maakt de RUG samen met ons komend jaar een plan. Totale projectgebied is 12 hectare, maar hierin zitten ook de Feringa Buidling en het Paddebosje. We maken een landschapsplan, waarin meerdere functies zijn plek moeten krijgen, zoals ook wandel- en fietspaden en een schoolplein, maar nadrukkelijk ook veel aandacht is voor groen en ecologie. Hoe dit precies uitpakt is nog niet te zeggen.

Daarnaast bestaat de wens om de toegankelijkheid van het campusterrein aan de zijde van Blauwborgje bij de sportvelden te verbeteren. De aanleg van een nieuw wandelpad wordt gecombineerd met een kwaliteitsimpuls van het groen. Planvorming is nog gaande en we hopen dit uiterlijk 2022 uitgevoerd te hebben. RUG, Hanzehogeschool en de gemeente hebben de ambitie om het campusterrein verder te vergroenen. De eerste stap is het uitwerken van plannen.

ALO-terrein

Voor de ontwikkeling van het voormalige ALO-terrein zijn stedenbouwkundige kaders vastgesteld. Zo mag 50% van het terrein niet worden bebouwd. Van de totale oppervlakte blijft ongeveer 1,1 hectare onbebouwd. Op het niet bebouwde moeten nog wegen, paden en dergelijke komen. Wij weten niet hoe het wordt ingericht, daar is de aanbesteding op gericht. De verwachting is dat ongeveer de helft van 1,1 ha, groen wordt ingericht dus zo'n 0,6ha extra groen. De bestaande groengebieden blijven behouden.

Oosterhamrikzone

De Oosterhamrikzone is een transformatiegebied waarbij oude bedrijvigheid stap voor stap plaats heeft gemaakt voor een gemengde woonbuurt. Oude gebouwen zijn gesloopt en vervangen door nieuwbouw. Aan de noordzijde van het Oosterhamrikkanaal worden bestaande bouwblokken afgerond met stadsvilla's waarin verschillende woonvormen worden gerealiseerd. Aan de zuidzijde is er meer ruimte voor hoogteaccenten en volumineuze gebouwen.

Binnen dit plangebied wordt ook gezocht naar een nieuwe verbinding tussen de oostelijke ringweg en de binnenstad. Deze verbinding wordt meegenomen in de integrale mobiliteitsvisie. Deze visie bevat een toekomstbeeld voor het (stedelijk) verkeersnetwerk. Wanneer de visie gereed is worden de plannen voor de Oosterhamrikzone verder opgepakt. Bij de verdere uitwerking zal groen worden ingepast in de plannen.

Reitdiep & Friesestraatweg – noordzijde

De ontwikkelingen langs de Friesestraatweg, het deel dat parallel is gelegen aan de Westelijke Ringweg, zijn in volle gang. Een paar woningbouwlocaties zijn inmiddels gereed. We gaan een deel van de Friesestraatweg herinrichten, waarbij we ons eerst focussen op het deel ten noorden van de Pleiadenlaan. Rondom de Brivec-locatie wordt het straatbeeld vernieuwd en voor een groot deel van de Friesestraatweg wordt alvast de ondergrondse infrastructuur aangepakt en toekomstbestendig gemaakt. Aan de zijde van de woningen planten we bomen.

Wijkvernieuwing en programma Versterken en Vernieuwen

Selwerd

De aanleg van het warmtenet combineren we met het vergroenen en klimaatadaptief maken van de openbare ruimte. Daar zijn we inmiddels mee begonnen in de Mispellaan en omgeving. In 2022 doen we dat ook op andere plekken in de wijk, zoals in de Populierenlaan, Esdoornlaan, Maluslaan, Duindoornstraat en de Bottelroosstraat.

Ook vinden in de wijk grote woningbouwontwikkelingen in opdracht van woningcorporaties plaats. In 2021/2022 zal dit ten oosten van het winkelcentrum plaatsvinden. Nieuwbouw aan de westkant van het winkelcentrum staat gepland tussen 2023 en 2028. Ook staat nieuwbouw gepland het noordoostelijke deel, aan weerszijden van de Iepenlaan. Bij deze ontwikkelingen hebben we oog voor het groen.

Daarnaast is de ambitie om een impuls te geven aan binnenterreinen in de stempel, onder meer door groen toe te voegen. Tevens willen we aan de slag met Park Selwerd en de groene randen om Selwerd heen. Voor deze twee projecten volgt een nadere uitwerking.

Wijkvernieuwing Beijum – Lewenborg icm met versterking

We maken aantrekkelijke, gezonde en veilige wijken. Dit doen we door het openbaar groen te versterken, we maken aantrekkelijke winkelpleinen en versnellen de energietransitie. Voor deze opgave is in totaal € 4 miljoen beschikbaar, waarvan het grote deel NPG middelen betreft.

De Wijert – Noord

Vanuit de wijkdeal wordt er gewerkt aan verschillende groenprojecten. In het project Kleur en Beleving voegen verschillende soorten groen toe aan de wijk. Denk bijvoorbeeld aan plaatsen van plantenbakken, het aanleggen van moestuinen, het planten van fruitbomen en andere initiatieven voor en door de wijk. In het kader van een werk-leertraject, dat is opgezet met Samenwerkende Ondernemers, worden mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt opgeleid tot hovenier. Ze doen ervaring op door het uitvoeren van beheer en onderhoud in de wijk.

Vanaf 2022 gaan we de openbare ruimte en groen herinrichtingen op de locaties waar de woningcorporaties nieuwbouw realiseren.

Vernieuwen en Versterken Ten Boer en omgeving

Via de versterkingsopgave streven we een aantrekkelijke leefomgeving voor de dorpen na. Aanvullend op gezond ouder worden in de eigen leefomgeving, past het aantrekkelijk en klimaat adaptief maken van de openbare ruimte. Hierbij denken we aan het aanleggen van meerdere dorpsommetjes, vervanging van standaard “gemeentegroen” door biodiverse aanplant op een waterdoorlatende toplaag en aan ontmoetingsplekken die de sociale cohesie in de dorpen verhogen.

Colofon

Gemaakt door een team vanuit de gemeente
Groningen en Strootman Landschapsarchitecten
Het team bestond uit:

Strootman Landschapsarchitecten

Berno Strootman
Remco van der Togt
Jan Willem van Veelen

Gemeente Groningen

Wieteke de Boer
Ingrid Bolhuis
Tamara Ekamper
Marieke van der Heide
Guido Hummel
Lynke Koopal
Henk Langeveld
Klaas van Nierop
Martijn Schuit
Peter Teerhuis

Gemeente Groningen
Gedempte Zuiderdiep 98
9711 HL Groningen

STROOTMAN LANDSCHAPSARCHITECTEN

Funenpark 1-D
1018 AK Amsterdam
Nederland
T. +31(0)20-419.41.69
bureau@strootman.net
www.strootman.net

RD